

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΣΥΝΕΧΥΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1983

ΔΕΛΤΙΟ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

11

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Σ.Ε.Ε.
ΑΠΡΙΛΗΣ - ΙΟΥΝΗΣ 1983 - ΤΕΥΧΟΣ 11

Εκδότης

Λίτσα Παπαντωνίου - Πρόεδρος ΣΕΕ

Ιδιοκτήτης

Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν τις γνώμες των
συντακτών τους

Συντάσσεται από Επιτροπή

Φωτοστοιχειοθεσία

ΣΟΥΠΕΡ-ΦΩΤ (Π. Γκολέμας και Σία)

Μεσσολλογγίου 2 - Τηλ. 36.13.349

Εκτύπωση - Offset

ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ

Πλαταιών 12 - Πλ. Ιπποδαμείας - Πειραιάς

Τηλ. 41.75.625

Περιεχόμενα

■ Το γράμμα της σύνταξης	1
■ Ειδήσεις... σχόλια	2
■ Δραστηριότητες του Συνδέσμου	4
■ Προβλήματα στη κοινωνική ασφάλιση της γυναίκας	7
■ Το παγκόσμιο φιλειρηνικό κίνημα	9
■ Το φιλειρηνικό κίνημα της Ελλάδας	19
■ Ερωτηματολόγιο για τα μέλη του ΣΕΕ	15
■ Διεθνές Σεμινάριο Κοπεγχάγης	20
■ Ανεργία και γυναίκες	23
■ Προβλήματα γυναικών Εκπαιδευτικών	24
■ Νίκη της Κύπρου στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ	25
■ Ορισμένες σκέψεις γύρω από τη Δ.Σ. του ΟΗΕ «για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών»	26
■ Η Δ.Σ. του ΟΗΕ «για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών	27

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΣΥΝΒΟΥΛΙΟ ΙΣΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το γράμμα της σύνταξης

Με τις εκλογές της 13ης Μαρτίου 1983 μια καινούργια διετία εγκαινιάζεται στη δουλειά του Συνδέσμου μας. Η πραγματικότητα αλλάζει γύρω μας: ορισμένα προβλήματα λύνονται, πολλά παραμένουν και δημιουργούνται καινούργια. Για ν' ανταποκριθούμε στις νέες ανάγκες που παρουσιάζονται στο χώρο των επιστημόνων γυναικών και γενικά των γυναικών, χρειάζονται πιο έντονες συλλογικές προσπάθειες. Το νέο πρόγραμμα δουλειάς προσφέρει το πλαίσιο, μέσα στο οποίο μπορούν να εμπισημανθούν, να μελετηθούν, να αναδειχθούν τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιστήμονες και γενικά οι γυναίκες σήμερα. Ορισμένα απ' αυτά άρχισαν ήδη να μελετώνται απ' τις επιτροπές που έχουν δημιουργηθεί: συνταξιοδότηση, ανεργία, επαγγελματική εξέλιξη, μητρότητα, μέσα μαζικής ενημέρωσης, ειρήνη και ισοτιμία... Και πολλά άλλα ακόμη χρειάζονται και να μελετηθούν αλλά και να αποτελέσουν πόλους συσπείρωσης και διεκδίκησης των γυναικών. Σ' αυτή την προσπάθεια ο ΣΕΕ έχει, μπορεί και πρέπει να προσφέρει πολλά. Αν κινητοποιηθεί το επιστημονικό του δυναμικό ακόμη περισσότερο. Αν οι επιτροπές δουλειάς στελεχωθούν με περισσότερα μέλη. Αν η κάθε μια από μας αναφέρει στον ΣΕΕ κάθε διάκριση που συναντά σε βάρος των γυναικών.

Με τη συλλογική προσπάθεια ας γίνει η νέα διετία, νέα φάση στην ποιότητα δουλειά του Συνδέσμου μας.

Και οι γυναίκες δικαιούνται οικογενειακό επίδομα

Με τον υπ. αριθμ. 520/83 αποφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας έλυσε ένα σημαντικό κοινωνικοοικονομικό θέμα. Το θέμα της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασίας σε σχέση με τα οικογενειακά επιδόματα.

Το μέχρι σήμερα νομοθετικό πλαίσιο της χορήγησης των οικογενειακών επιδομάτων έχει ως εξής: Το οικογενειακό επίδομα χορηγείται στους μισθωτούς δημοσίους υπαλλήλους (ανεξαιρέτως φύλου, μόνο εάν (ο ή η) σύζυγος δεν εργαζόταν στο Δημόσιο ή σε επιχείρηση που εποπτεύεται ή επιχορηγείται από το Δημόσιο (Δ.Ε.Η. Ο.Τ.Ε Τράπεζες κλπ.). Έτσι σύζυγοι δημόσιοι υπάλληλοι με τον ίδιο βαθμό και τα ίδια χρόνια υπηρεσίας αμβιβονται με διαφορετικό ύψος αποδοχών. Και επίσης διαφορετικές αποδοχές παίρνουν δύο δημόσιοι υπάλληλοι του ίδιου φύλου με τον ίδιο

βαθμό και τα ίδια χρόνια υπηρεσίας αν ο (ή η) σύζυγος του ενός εργάζεται στο Δημόσιο ή σε επιχείρηση επιχορηγούμενη ή εποπτευόμενη από το Δημόσιο. Το καθεστώς όμως αυτό έρχεται σε σύγκρουση με το άρθρο 22 του Συντάγματος που καθιερώνει ισότητα αμοιβής ανεξάρτητα από το φύλο για ίσης αξίας περιεχόμενη εργασία και έτσι το Συμβούλιο Επικρατείας με την παραπάνω απόφασή του όρισε ότι το οικογενειακό επίδομα θα καταβάλλεται σε γυναίκες υπαλλήλους της ΔΕΗ οι οποίες έχουν σύζυγο που εργάζεται στην ΔΕΗ ή στο Δημόσιο.

Και βέβαια η αρχή της ίσης αμοιβής για ίσης αξίας εργασία είναι απόλυτη και το επόμενο βήμα θα είναι η επέκταση της εφαρμογής και στον ιδιωτικό τομέα όπου η ανισότητα είναι κατάφωρη σε βάρος των γυναικών. Κατά την υπ' αριθμ. 9/78 διατητική απόφαση το επίδομα γά-

μου καταβάλλεται στους άνδρες ασχέτως αν η σύζυγος ασκεί βιοποριστικό επάγγελμα ή συνταξιοδοτείται (σύμφωνα με την παλιά αρχή του οικογενειακού δικαίου ότι ο άνδρας φέρει τα βάρη του γάμου), ενώ στις γυναίκες καταβάλλεται το οικογενειακό επίδομα μόνο εφ' όσον ο άνδρας δεν εργαζόταν ή δεν συνταξιοδοτείται. Η λύση αυτή έχει ακολουθηθεί με ασήμαντες διαφοροποιήσεις από όλες σχεδόν τις κλαδικές συμβάσεις εργασίας, με αποτέλεσμα η ανισότητα αμοιβής ανδρών και γυναικών έστω και αν προσφέρουν την ίδια εργασία να επεκτείνεται σε όλο τον ιδιωτικό τομέα. Μετά όμως την παραπάνω απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την πίεση των εργαζομένων θα αναθεωρηθεί η ισχύουσα αντιουταγματική Νομοθεσία και η αρχή της ίσης αμοιβής θα εφαρμοσθεί σε όλη της την έκταση.

Παιδιά πεθαίνουν στην ΟΔΓ από Ξυλοδαρμό

Η ειδηση μας έρχεται από την οργάνωση «Το σπίτι της ασφάλειας» που ελέγχεται από το Υπουργείο Εργασίας. - Σύμφωνα με έρευνες 1000 παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από Ξυλοδαρμό των γονιών τους ενώ άλλες 30.000 υφίστανται κάθε είδους κακομεταχείριση. - Κύριες αιτίες που οδηγούν τους γονείς σ' αυτή τη συμπεριφορά (σύμφωνα πάντα με την ίδια οργάνωση) είναι η ανεργία, η έλλειψη χρημάτων, ο αλκοολισμός και η στενότητα χώρου στα διαμερίσματα.

Αναγκαία η σεξουαλική παιδεία

Ενδιαφέροντα στοιχεία έδωσε στη δημοσιότητα μετά από έρευνα το Μαιευτήριο Αλεξάνδρα, για τη σεξουαλική δραστηριότητα των κοριτσιών. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε σε συζήτηση με θέμα «Σεξουαλική δραστηριότητα στην εφηβεία» που έγινε στα πλαίσια του 9ου Πανελληνίου Συνέδριου της Ελληνικής Εταιρείας Παιδικής και Εφηβικής Γυναικολογίας τον Μάιο, - τα μισά από τα κορίτσια ηλικίας 17 ετών έχουν ήδη σεξουαλικές σχέσεις ενώ το ποσοστό αυξάνεται σε 60% στο 18 και σε 68% στα 19.

- 33 στα 100 κορίτσια ηλικίας 12-19 ετών που εξετάστηκαν είχαν σεξουαλικές επαφές. Σε ηλικία 14 ετών είχε το 7%, στα 15 το 23% και στα 16 το 28%.

Όπως υπογραμμίστηκε, το κακό είναι ότι οι έφηβοι αρχίζουν χωρίς τις ερωτικές σχέσεις χωρίς να είναι ενημερωμένοι γι' αυτές και ειδικότερα για την αντισύλληψη. Έτσι σημειώνονται πολλές ανεπιθύμητες κυήσεις. Όπως ειπώθηκε, «μια εγκυμοσύνη στην εφηβική ηλικία έχει σοβαρές συνέπειες τόσο στην σωματική υγεία μητέρας και εμβρύου (αυξημένη συχνότητα χρωμοσωματικών ανωμαλιών), όσο και βαριές ψυχολογικο-κοινωνικές επιπτώσεις στη νεαρή μητέρα. Γι αυτό απαιτείται ν' αντιμετωπιστεί επίσημα από το κράτος μέσα στο σύστημα λειτουργίας οικογενειακού προγραμματισμού». Σε άλλη μελέτη που έγινε στο «Αλεξάνδρα», σε διάστημα 9 ετών, βρέθηκαν 1957 κυήσεις

στην εφηβεία σε σύνολο 40.536 κυήσεων (5% περίπου).

Νομίζουμε, ότι με τα παραπάνω, υπογραμμίζεται για άλλη μια φορά η ανάγκη σωστής σεξουαλικής ενημέρωσης των νέων. Η κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος που θα περιλαμβάνει: ειδική επιμόρφωση επιστημόνων, κατάλληλες συμβουλευτικές υπηρεσίες, κατάλληλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, είναι μια αναγκαιότητα που πρέπει σύντομα ν' αντιμετωπιστεί απ' την Πολιτεία. Και παραπέρα: η υπεύθυνη ενασχόληση επιστημονικών φορέων με το ζήτημα αυτό πρέπει να επεκταθεί. Οι γυναίκες-γιατροί, εδώ έχουν να παίξουν ιδιαίτερο ρόλο κατά τη γνώμη μας.

ΧΙΛΗ

Με πανεργατικές κινητοποιήσεις που σύντομα πήραν αντιφασιστικό χαρακτήρα εκδηλώνει ο Χιλιανός λαός την αντίθεση του ενάντια στην Χούντα του Πινοσέτ. Διαδηλώσεις, που γίνονται στα πλαίσια των «Ημερών Διαμαρτυρίας» συγκλονίζουν τόσο το Σαντιάγο όσο και τις γειτονίες και τα πανεπιστήμια της χώρας. Σ' όλα αυτά το φασιστικό καθεστώς αντιδρά με εκατοντάδες συλ-

λήψεις, δολοφονίες και τραυματισμούς.

Φαίνεται όμως πως ο λαός της Χιλής είναι αποφασισμένος να φτάσει μέχρι την τελική νίκη γιατί αντί να αναστείλει τις κινητοποιήσεις του αυτές διαρκώς δυναμώνουν.

Έτσι, είναι γενική πια η πεποίθηση, ότι οι μέρες του φασιστικού καθεστώτος είναι πια μετρημένες.

Νέα σημαντική διακήρυξη του ΟΗΕ

Στις 3 Δεκέμβρη 1982, η 37η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ υιοθέτησε την «Διακήρυξη για τη συμμετοχή των Γυναίκων στην προώθηση της Ειρήνης και της Διεθνούς Συνεργασίας». Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό ντοκουμέντο που υιοθετείται μετά από πολλά χρόνια συζητήσεων σε διάφορα επίπεδα του ΟΗΕ.

Η γενική ιδέα στην οποία στηρίζεται η Διακήρυξη είναι, ότι τα πιο στοιχειώδη δικαιώματα του ανθρώ-

που έχουν στενή σχέση με τα θεμελιώδη πολιτικά και κοινωνικά προβλήματα που υπάρχουν στον κόσμο, ένα από τα οποία είναι η διαφύλαξη της ειρήνης. Παράλληλα εξαιρείται τόσο ο ρόλος όσο και η αναγκαία της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στις δραστηριότητες για την ειρήνη, σε εξωκυβερνητικές και διακυβερνητικές οργανώσεις, σε εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς κ.ά. Χαρακτηριστικά στο άρθρο 8, της Διακήρυξης (αποτελείται

από 14 συνολικά άρθρα), αναφέρεται:

«Να ληφθούν κατάλληλα μέτρα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την σωστή πληροφόρηση του κοινού γύρω από τις ευθύνες που έχουν οι γυναίκες και τη δραστηρία συμμετοχή τους γύρω από την προώθηση της ειρήνης και της διεθνούς συνεργασίας και τη ρύθμιση άλλων εθνικών και διεθνών προβλημάτων ζωτικής σημασίας».

Σε κίνδυνο η πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου

Είκοσι πνευματικές, πολιτιστικές και επιστημονικές οργανώσεις της Κύπρου, καταγγέλλουν διεθνώς, προς όλους τους αρχηγούς κρατών, το όργιο της σύλληψης της πολιτιστικής κληρονομιάς στην κατεχόμενη Κύπρο. Τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής, όσο και «πολίτες» επιδίδονται σε συστηματική καταστροφή και βεβήλωση, με αποκλειστικό σκοπό την αλλοίωση της ιστορικής φυσιογνωμίας της Κύπρου.

Στην βεβήλωση εκκλησιών, νεκροταφείων, κλοπή ή καταστροφή εικόνων, παράνομων ανασκαφών, εξαγωγής αρχαίων, εξαφάνιση βιβλιοθηκών δημόσιων και ιδιωτικών, αρχαιολογικών συλλογών (σε προηγούμενα Δελτία του ΣΕΕ έχουν γραφεί σχετικά άρθρα), τώρα προστίθεται: αλλοτρίωση και μετονομασία ακραίων ελληνικών πόλεων, χωριών, οδών και τοπωνυμίων με άσχετες και ξένες με την ιστορία

και τον πολιτισμό του τόπου, Τουρκικές ονομασίες. Στο έγγραφο τους, οι εκπρόσωποι των κυπριακών πνευματικών ιδρυμάτων και Σωματείων της Κύπρου, αποτεινουν θερμή παράκληση στους αρχηγούς των κρατών να πάρουν «τα αναγκαία πρακτικά μέτρα για παρεμπόδιση της συνέχισης της απαράδεκτης και απάνθρωπης αυτής ενέργειας σε βάρος της ιδρυτικής κληρονομιάς της Κύπρου».

Δραστηριότητες του Συνδέσμου

Οι εκλογές στο Σ.Ε.Ε. 13 Μαρτίου 1983

Τα αποτελέσματα των εκλογών της 13ης Μαρτίου 1983, είναι:

Ψήφισαν 646. Έγκυρα ψηφοδέλτια 638.

Την ψήφο διεκδίκησαν 2 ψηφοδέλτια και έλαβαν:

- η Δημοκρατική Ενότητα Επιστημόνων Γυναικών 499 ψήφους και 9 έδρες στο Δ.Σ.

- η Δημοκρατική Συνεργασία Επιστημόνων Γυναικών 139 ψήφους και 2 έδρες στο Δ.Σ.

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο

Συγκροτήθηκε σε σώμα στην πρώτη του συνεδρίαση το νέο Διοικητικό Συμβούλιο ως εξής:

Λίτσα Παπαντωνίου - Πρόεδρος
Βιλελμίνη Γεωργιά - Α' Αντιπρόεδρος
Αντωνία Ρόκου - Β' Αντιπρόεδρος
Φλώρα Καμάρη - Γενική Γραμματέας
Ναυσικά Ανδρικοπούλου - Αναπληρώτρια Γεν. Γραμματέας
Αντωνία Ποταμιάνου - Ταμίας
Μαριάννα Παπουτοπούλου - Σύμβουλος Διεθνών Σχέσεων
Μαρία Αναγνωστοπούλου
Δανάη Μυλωνάκη

Ολομέλεια του ΣΕΕ για το νέο προγραμματισμό δουλιάς

Πραγματοποιήθηκε στα γραφεία του ΣΕΕ στις 25/5/1983, ολομέλεια του ΣΕΕ όπου έγινε συζήτηση πάνω στον προτεινόμενο από το Δ.Σ. προγραμματισμό, και συγκροτήθηκαν οι νέες επιτροπές.

Στην σχετική επιστολή - πρόσκληση του Δ.Σ. προς τα μέλη για την πραγματοποίηση της ολομέλειας τονιζόταν:

Νέο Συμβούλιο, νέος προγραμματισμός δουλιάς, που φιλοδοξεί να φέρει στο Σύνδεσμο πολλά μέλη που με τη δουλιά τους και τη σκέψη τους θα βοηθήσουν στη λειτουργία του.

Οι βασικοί στόχοι της παγκόσμιας διάσκεψης του Μεξικού ΙΣΟΤΗΤΑ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΕΙΡΗΝΗ θα αποτελέσουν κι αυτή την περίοδο τη βάση της δουλιάς του Συνδέσμου μας.

Είναι γεγονός ότι μετά την εκλογική νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων τον Οκτώβρη του 1981 οι αγώνες των γυναικών για ορισμένα νομικά θέματα δικαιωθήκανε. Μένουν βέβαια πολλά ακόμα για να γίνουν πράξη. Οι διακρίσεις εξακολουθούν να υπάρχουν. Στις γυναίκες υπάρχει μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας απ' ό,τι στους άνδρες. Η κοινωνική ασφάλιση δεν είναι ίση και για τα δύο φύλα. Δεν υπάρχουν οι κοινωνικές εκείνες υπηρεσίες που θα βοηθούσαν των εργαζόμενη μητέρα. Και τόσα άλλα...

Γι αυτά λοιπόν τα θέματα που μένουν και που είναι πολλά εμείς φτιάξαμε ένα πρόγραμμα δράσης που το προτείνουμε στα μέλη μας και θέλουμε να το συζητήσουμε μαζί τους για να γίνει καλύτερο, για να πάρουν μέρος στην υλοποίησή του και να μας βοηθήσουν ώστε οι επιδιώξεις του Συνδέσμου μας να φτάσουν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα μέσα στο συντομότερο δυνατό χρόνο.

Τακτοποίηση οικονομικών

Το Δ.Σ. αποφάσισε να προχωρήσει στην τακτοποίηση των οικονομικών υποχρεώσεων των μελών. Γι αυτό, στην προαναφερόμενη επιστολή του τονίζει:

Για να διευκολύνουμε τα μέλη να εκπληρώσουν τις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς το Σύνδεσμο εσσκλειούμε επιταγή με το οφειλόμενο ποσό. Θυμίζουμε ότι η παράλειψη της υποχρέωσης αυτής, πέραν των τριών χρόνων, σύμφωνα με το καταστατικό, θα έχει συνέπεια τη διαγραφή. Το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο πρέπει να γίνει η τακτοποίηση αυτή, αποφασίστηκε από το Δ.Σ. να είναι μέχρι 31-7-1983.

Για τη στράτευση των γυναικών

Μετά τις γνωστές δηλώσεις του υφυπουργού Άμυνας κ. Δροσογιάννη, για

τη μελετούμενη υποχρεωτική στράτευση των γυναικών από το 1984, το Δ.Σ. του ΣΕΕ εξέδωσε ανακοίνωση. Εκφράζοντας την έντονη ανησυχία του για το σχεδιαζόμενο μέτρο, τονίζει και τα εξής:

«Οι Ελληνίδες αντιμετωπίζουν ακόμη πολλαπλές σε βάρος τους διακρίσεις. Στη δουλιά, στην κοινωνία, στην οικογένεια. Σ' αυτές τις συνθήκες η επιβάρυνση με την πρόσθετη υποχρέωση της στράτευσης όχι μόνο δεν υλοποιεί την συνταγματική επιταγή για ισότητα των φύλων αλλά την αντιστρατεύεται. Το αληθινό πνεύμα του Συντάγματος είναι η άρση των ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών.

Αρνούμαστε την στράτευση, όπως την αντιπαλεύαμε και το '77. Οι Ελληνίδες δεν χρειάζονται νόμους για ν' αγωνιστούν για την Εθνική Ανεξαρτησία και για την ειρήνη. Απαιτούμε, να λυθούν τα προβλήματα της εθνικής άμυνας σύμφωνα με το εθνικό συμφέρον και μακριά από τις κατευθύνσεις του ΝΑΤΟ και των Αμερικανών. ΟΧΙ στη στράτευση».

Μετά τις έντονες αντιδράσεις και των άλλων γυναικείων οργανώσεων, ανακοινώθηκε από το Υπουργείο Αμύνας ότι επρόκειτο για «απλή μελέτη του ενδεχόμενου στο μέλλον να κληθούν προς στράτευση γυναίκες κληρωτοί».

Για το νέο Πενταετές

Με επιστολή της η κ. Χρυσάνθη Αντωνίου-Λαΐτου, Πρόεδρος του Συμβουλίου Ισότητας των φύλων, ζήτησε από τον ΣΕΕ στις 18-3-83 την υποβολή των προτάσεων του μέχρι τις 15-4-83 γύρω από τα ζητήματα της απασχόλησης, της κοινωνικής πρόνοιας και κοινωνικής μέριμνας, της Παιδείας και Εκπαίδευσης, της Υγείας κ.ά.

Το Δ.Σ. του ΣΕΕ σε απάντηση του στις 26 Απριλίου 1983, αναφέρει:

Άγαπητή κυρία,

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων σε συνέχεια της επιστολής που λάβαμε στις 18/3/83 διατύπωσε τις παρακάτω προτάσεις:

Συμφωνούμε πράγματι ότι η συνεργασία των Γυναικείων Οργανώσεων είναι απαραίτητη για να εκφραστεί το αίτημα της ισότητας των φύλων σε συγκεκριμένα μέτρα του Πενταετούς Προγράμματος. Θα προσθέταμε ότι η δημοκρατική διαδικασία απαιτεί οι θέσεις των Γυναικείων Οργανώσεων να φτάσουν αυτούσιες ως τα υπεύθυνα κυβερνητικά όργανα για τη σύνταξη του προγράμματος ώστε να συνεκτιμηθούν με τυχόν διαφορετικές προτάσεις υπηρεσιακών οργάνων.

Όσον αφορά τον Σύνδεσμό μας το Δ.Σ. αποφάσισε και ήδη ενεργοποίησε τα μέλη μας για τη συγκέντρωση στοιχείων, τη μελέτη και τη διατύπωση των προτάσεών μας. Αλλά επισημαινουμε ευθύς εξ' αρχής την έλλειψη υπεύθυνης πληροφόρησης και στατιστικών δεδομένων και από αυτή τη πλευρά θα ήταν χρήσιμο να μας ανακοινώσετε το σχετικό πληροφοριακό σας υλικό από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες.

Είναι φανερό, ότι ανεξάρτητα από την προθεσμία του εγγράφου σας για την υποβολή των προτάσεων, που πέρασε ήδη, θα απαιτηθεί ασφαλώς μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για την υπεύθυνη αντιμετώπισή του.

Η Πρόεδρος
Ευαγγελία Παπαντωνίου

Η Γεν. Γραμματέας
Φλώρα Καμάρη

Παράλληλα το Δ.Σ. αποφάσισε και προσκάλεσε γυναικείες οργανώσεις σε μια πρώτη συζήτηση γύρω από το θέμα. Συμμετείχαν εκτός από τον ΣΕΕ, η ΕΓΕ και η ΟΓΕ. Αποφασίστηκε να πραγματοποιηθεί και 2η συνάντηση αφού προηγηθεί κατάλληλη προετοιμασία.

Καταγγελία για απόλυση εγκύου

Στις 6.6.83, το Δ.Σ. εξέδωσε την ακόλουθη καταγγελία:

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων καταγγέλλει στην κοινή γνώμη και τις αρμόδιες αρχές την απαράδεκτη και παράνομη απόλυση της γιατρού Βέρας

Αυγέρη από το Νοσοκομείο «Παμμακάριστος».

Η Βέρα Αυγέρη, μέλος του Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων, ήταν ταμίας του συλλόγου των εργαζομένων στο νοσοκομείο «Παμμακάριστος» και Έγκυος.

Η διοίκηση του νοσοκομείου δεν δίστασε, παραβιάζοντας τόσο το νόμο 1264/82 όσο και τη Δ.Σ. 103 που κατοχυρώνει την εργαζόμενη για λόγους μητρότητας να προχωρήσει στην απόλυση που κοινοποιήθηκε στη διάρκεια των πρόσφατων κινητοποιήσεων της ΕΙΝΑΠ, σύμφωνα με την πληροφόρησή μας.

Θεωρούμε επιβεβλημένη την άμεση επαναπρόσληψη της συναδέλφου Αυγέρη.

Για το Δ.Σ. του Σ.Ε.Ε.

Η Πρόεδρος
Ευαγγελία Παπαντωνίου

Η Γεν. Γραμματέας
Φλώρα Καμάρη

Προκήρυξη διαγωνισμού Παιδικού βιβλίου

Την 1/6/83 Παγκόσμια Μέρα του Παιδιού ο ΣΕΕ προκήρυξε διαγωνισμό παιδικού βιβλίου. Η ανακοίνωση του Δ.Σ. έχει ως εξής.

Ο Σύνδεσμος Ελληνίδων Επιστημόνων θέλοντας να συμβάλει στην γενικότερη προσπάθεια για την διαπαιδαγώγηση των παιδιών στο πνεύμα της ειρήνης και της φιλίας ανάμεσα στους

λαούς, προκηρύσει με την ευκαιρία της 1ης Ιούνη, μέρα του Παιδιού, διαγωνισμό βιβλίου για παιδιά μέχρι 10 ετών σ' αυτό το ευρύ θεματικό πλαίσιο.

Καλούμε όλους τους συγγραφείς Παιδικού βιβλίου να συμμετάσχουν, υποβάλλοντας το έργο τους στην κριτική επιτροπή μέχρι τις 30 Νοέμβρη 1983.

Το έργο, ένα μεγάλο πρωτότυπο παραμύθι με φιλειρηνικό περιεχόμενο, θα πρέπει να μην υπερβαίνει τις 80 δακτυλογραφημένες σελίδες να είναι ανέκδοτο και αδημοσίευτο από τον τύπο και τα μ.μ.ε. Παρακαλούμε τους συγγραφείς να το στείλουν με ψευδώνυμο και να εσωκλείσουν σε σφραγισμένο φάκελλο το όνομα και τη διεύθυνσή τους.

Τα αποτελέσματα θα δημοσιευθούν στις αρχές Γενάρη 1984. Έπαθλο του διαγωνισμού θα είναι η έκδοση του έργου που θα κριθεί σαν το καλύτερο και θα την αναλάβει ο ΣΕΕ σε συνεργασία με εκδοτικό οίκο της Αθήνας. Το βιβλίο θα εικονογραφηθεί από τα παιδιά που σ' αυτά άπευθύνεται.

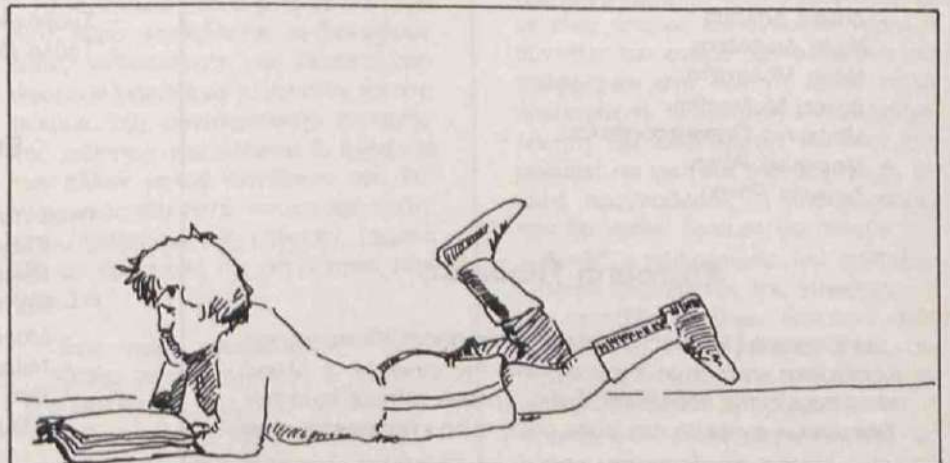
Στην κριτική επιτροπή συμμετέχουν:

Έλλη Αλεξίου
Βίκυ Αγγελοπούλου
Ζωή Βαλάση
Ολυμπία Καράγιωργα
Λούλα Μαλάμου
και μέλη του Δ.Σ. του ΣΕΕ.

Για το ΔΣ

Η Γεν. Γραμματέας
Φλώρα Καμάρη

Η Πρόεδρος
Ευαγγελία Παπαντωνίου

Επιτροπές δουλειάς του Συνδέσμου

Οι επιτροπές που λειτουργούν στο Σύνδεσμο είναι:

Επιτροπή Ισοτιμίας στην κοινωνική ασφάλιση

Σκοπός της επιτροπής, είναι να ερευνήσει τα προβλήματα που τυχόν υπάρχουν σχετικά με τη συνταξιοδότηση και γενικότερα την κοινωνική ασφάλιση της γυναίκας και να προτείνει λύσεις για την αντιμετώπισή τους.

Μέλη της επιτροπής είναι:

- Κατίνα Καραμάνου
- κ. Κουράκου
- Λίτσα Παπαντωνίου
- Πόπη Ρούσου
- Καλλιρόη Σκάρρα

Επιτροπή προβλημάτων Επιστημόνων Γυναικών

Η Επιτροπή άρχισε να λειτουργεί από τις αρχές Ιουνίου. Ασχολήθηκε με θέματα όπως επαγγελματική εξέλιξη, διακρίσεις, ανεργία, υποαπασχόληση, ετεροαπασχόληση κλπ. και άρχισε να μελετά τις επιπτώσεις των παραπάνω θεμάτων κύρια στη γυναίκα Επιστήμονα. Προς αυτή την κατεύθυνση αποφάσισε να συγκεντρώσει στοιχεία τόσο από τους αρμόδιους επιστημονικούς και εργασιακούς φορείς, όσο και απ' τα μέλη του ΣΕΕ.

Η συγκέντρωση αυτή των στοιχείων θα γίνει μέσα από τα αντίστοιχα ερωτηματολόγια. Το ερωτηματολόγιο προς τα μέλη δημοσιεύεται σ' αυτό το τεύχος.

Τέλος η επιτροπή θα μελετήσει, επεξεργαστεί και αξιοποιήσει αυτά τα στοιχεία για να καταλήξει σε συγκεκριμένες προτάσεις σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς και θα επιδιώξει την προβολή και την προώθησή τους.

Μέλη της είναι:

- Δανάη Δαλέση
- Βάση Λειβαδίτη
- Μάχη Μαλακάτα
- Δανάη Μυλωνάκη
- Μαριάννα Παπουτσοπούλου
- Μαριάννα Ράνου
- Αντωνία Ρόκου

Επιτροπή Παιδείας

Η Επιτροπή Παιδείας, στα πλαίσια της προσπάθειας για την ουσιαστική κατάκτηση της ισοτιμίας της γυναίκας σ' όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, ερευνά το πρόβλημα των διακρίσεων ανάμεσα στα φύλα, όπως αυτή εμφανίζεται στην

εκπαιδευτική πραγματικότητα. Έτσι, εντοπίζοντας δυο εξαιρετικά σοβαρούς τομείς για την ισοτιμία των φύλων, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την προετοιμασία των νέων για την ένταξη στην κοινωνικοοικονομική ζωή και τη διαμόρφωση των αντιλήψεων της ιδεολογίας της νέας γενιάς, επεδίωξε τη συνεργασία με όλους τους φορείς της εκπαίδευσης.

Τελικός σκοπός της έρευνας είναι η υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων στους αρμόδιους κρατικούς φορείς, ώστε να γίνει πράξη η ισότιμη αντιμετώπιση των φύλων σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Επιτροπή Ειρήνης

Η Επιτροπή Ειρήνης, που είναι ανοιχτή σε όλα τα μέλη του Σ.Ε.Ε., συγκροτήθηκε και λειτουργεί από τον περασμένο Μάη. Ανάμεσα στις προγραμματισμένες δραστηριότητές της είναι και η οργάνωση ενός συμποσίου με θέμα: «**Όπλα-Οπλικά συστήματα**».

Σκοπός του συμποσίου είναι η ενημέρωση για τα όπλα και την εξέλιξη της τεχνολογίας τους τις τελευταίες 10ετίες, για τις συμφωνίες πούχουν γίνει μέχρι σήμερα σε διεθνές επίπεδο σχετικά με τη χρησιμοποίησή τους, για την οικονομική επιβάρυνση του κάθε ανθρώπου από τη χρήση τους, τη μη χρήση τους και την εξέλιξη της τεχνολογίας τους, και η εξέταση των συνεπειών που έχει η χρησιμοποίησή τους στον ανθρώπινο οργανισμό.

Μέλη της επιτροπής:

- Ειρήνη Βενιζέλου
- Νίνα Ζαβιτσάνου
- Φλώρα Καμάρη
- Ράνια Κατηφόρη
- Λίλιαν Κουτρολύκου
- Σμαράγδα Μπουτοπούλου
- Τούλα Φραγκιαδάκη

Επιτροπή Δελτίου

Τη συντακτική επιτροπή του δελτίου αποτελούν οι:

- Ελένη Γαρίδη
- Ντίνα Καούσια
- Καίτη Μάζη
- Μαρία Μωραΐτου
- Μαριάννα Ράνου
- Έφη Στεφάνου
- Αλίκη Φραγκάκη

Προβλήματα στην Κοινωνική Ασφάλιση της γυναίκας

Λίτσας Παπαντωνίου, νομικού
Προέδρου Δ.Σ. του ΣΕΕ

Εισαγωγικά παρατηρώ τα εξής σχετικά με τον τίτλο και το περιεχόμενο του άρθρου.

α. Δεν χρησιμοποιώ τη λέξη «ισότητα», στον τίτλο, εν σχέσει με την κοινωνική ασφάλιση της γυναίκας, γιατί κατά την προσωπική μου γνώμη, τα περισσότερα προβλήματα, τα **κυρίως** προβλήματα που υπάρχουν τόσο στη συνταξιοδότηση, όσο, συνακόλουθα, για τις παροχές ασθενείας και μητρότητας, δεν είναι προβλήματα ισότητας, αλλά βασικά προβλήματα που έχουν σχέση με την οργανική ατέλεια του όλου συστήματος κοινωνικής ασφάλειας, που δεν μπόρεσε να προσαρμοσθεί στις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες και πολύ λιγότερο, όσον αφορά την γυναίκα, στη ραγδαία εξέλιξη της συμμετοχής της στην οικονομική ζωή και τη θέση της μέσα στην οικογένεια και την κοινωνία.

β. Με δεδομένη την παραπάνω εκτίμηση - που θα αιτιολογηθεί περισσότερο με όσα θα αναλυθούν στη συνέχεια - δεν συμφωνώ με την υποστηριζόμενη άποψη (βλ. Περιοδικό «Αγώνας της γυναίκας», τ. 16), και μάλιστα σαν αυτονόητη, ότι η προθεσμία του άρθρου 116 παρ. 1 του Συντάγματος έχει άμεση εφαρμογή για τις τυχόν διαφορετικές ρυθμίσεις στη συνταξιοδοτική νομοθεσία σχετικά με τη γυναίκα, ώστε από την 1.1.1983 να θεωρηθούν αυτές αυτόματα καταργημένες, διαφορετικά - υποστηρίζεται κι' αυτό! - θα πρέπει από την ίδια ημερομηνία να επεκταθούν και στους άνδρες για λόγους «ίσης μεταχείρισης». Αδιανόητο βέβαια ότι μπορεί κάτι τέτοιο να υπήρχε στη βούληση του συνταγματικού νομοθέτη. Όπως έχω παρατηρήσει σε προηγούμενο άρθρο (βλ. «Δεκαπενταετία» Δελτίο ΣΕΕ άρ. 10, σελ. 13) το ολιγότερο που θα έπρεπε να πούμε σε αυτές τις περιπτώσεις είναι ότι, θεωρητικά τουλάχιστο, εμπίπτουν στην παρ. 2 του άρθρου 116 του Συντάγματος, που επιτρέπει «αποκλίσεις δι' αποχρώντας λόγους». Δίχως βέβαια - κάθε άλλο - να θεωρηθεί ότι και δικαιώνονται με αυτή την αιτιολογία, όπως θα φανεί και στη συνέχεια του άρθρου.

γ. Με όσα παρακάτω θα προσπαθήσω να αναλύσω, σκοπό έχω, μέσα από το χάος της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας και γενικότερα της νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης, να επισημάνω ακριβώς, κατά κατηγορίες, τις **ανεπίτρεπτες**, με τα σημερινά δεδομένα, ρυθμίσεις σχετικά με τη γυναίκα, είτε λέγονται «δυσμενείς» είτε «ευνοϊκές» και στη συνέχεια και **κυρίως** να διαγράψω τις κατευθύνσεις προς τις οποίες πρέπει να επιδιωχθούν νέες ρυθμίσεις τόσο στην εργατική όσο και στην ασφαλιστική νομοθεσία, με στόχο να εξασφαλισθεί η **ουσιαστική ισότητα** της γυναίκας στην κοινωνική ασφάλεια που πραγματικά δεν υπάρχει σήμερα στον τόπο μας.

Είναι γνωστό πως αυτό που λέγεται συνταξιοδοτική νομοθεσία και γενικότερα νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης είναι πλήθος διατάξεων, με ρυθμίσεις άνισες, ασυντόνιστες, πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενες ή επικαλυπτόμενες και αιτία δεν είναι μόνο η διοικητική διάσπαση - οι περισσότεροι από 350 φορείς - ούτε απλώς η έλλειψη προγραμματισμού στην αρχική θέσπιση των βασικών συστημάτων, όσο προ πάντων οι κρατικές επεμβάσεις στην εξέλιξη τους, τις τελευταίες προ πάντων δεκαετίες, που αντί να οδηγήσουν προοδευτικά στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων διέλυσαν και διέφθειραν και τις βασικές αρχές που τα στήριζαν. Κι είναι γνωστό πως υπάρχει το γενικό πρόβλημα της αναμόρφωσης του θεσμού της κοινωνικής ασφάλειας στον τόπο μας.

Αλλά ανεξάρτητα από τα γενικότερα αυτό θέμα, επιβάλλεται να διακριθούν δίχως καθυστέρηση τα θέματα που αφορούν ειδικότερα τη γυναίκα, και στο πνεύμα της συνταγματικής επιταγής της ισότητας του άρθρου 2, αλλά και των άλλων ρητών διατάξεων του Συντάγματος του 1975, που αναφέρονται στην προστασία της εργασίας (άρθρο 22) και προστασία της μητρότητας (άρθρο 21).

Προς τρεις κατευθύνσεις θα πρέπει να αναζητηθούν οι νέες ρυθμίσεις:

1. Εκκαθάριση της νομοθεσίας από τις «δυσμενείς» ή «ευ-

νοϊκές» διατάξεις για τη γυναίκα.

2. Εξασφάλιση της κοινωνικής ασφάλισης της γυναίκας για κάθε είδος απασχόλησης.
3. Εξασφάλιση της **συνέχειας** της κοινωνικής ασφάλισης για κάθε περίπτωση διακοπής της απασχόλησης λόγω μητρότητας.

1. «Δυσμενείς» και «ευνοϊκές» ρυθμίσεις.

α. Γενικά πρέπει να δεχθούμε ότι μέσα στην όλη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης δεν υπάρχει **ρητή** διάκριση σε βάρος της γυναίκας.

Μόνη ίσως κλασσική περίπτωση **ευθέως άνισης** μεταχείρισης ήταν η περίπτωση της αγρότισσας, που η ασφάλιση στον ΟΓΑ δεν της αναγνώριζε δικαίωμα για δική της σύνταξη, στην περίπτωση που ήταν παντρεμένη. Η απαράδεκτη αυτή ρύθμιση καταργήθηκε, ευτυχώς δίχως καθυστέρηση, αμέσως μετά τις εκλογές του 1981, με νόμο που ίσχυε από την αρχή του 1982, και αναγνωρίζει στην αγρότισσα το δικαίωμα για **αυτοτελή** σύνταξη, σε κάθε περίπτωση.

Στη νομοθεσία του ΙΚΑ - που παραμένει η πιο προοδευτική ανάμεσα στην όλη νομοθεσία ελληνικής κοινωνικής ασφάλισης - μία «δυσμενής» ρύθμιση που θα λέγαμε αποδυναμώνει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα της γυναίκας, είναι, ότι δεν μεταβιβάζεται η σύνταξή της λόγω θανάτου στον σύζυγο, εκτός αν είναι άπορος και ανάπηρος. Ενώ η σύνταξη του άνδρα συνταξιούχου μεταβιβάζεται στη σύζυγο δίχως καμιά προϋπόθεση. Η διάκριση είναι αδικαιολόγητη και επιβάλλεται να γίνει ίδια ρύθμιση και για τους δύο συζύγους, με ίδιες προϋποθέσεις ή περιορισμούς, που θα κριθεί σκόπιμο να τεθούν.

Αυτός ο περιορισμός του συνταξιοδοτικού δικαιώματος της γυναίκας - η μη μεταβίβαση λόγω θανάτου στον σύζυγο της - και μάλιστα δίχως την εξαίρεση που ισχύει για το ΙΚΑ, υπάρχει σχεδόν σε όλους τους ασφαλιστικούς φορείς, όπως και στο Δημόσιο. Αλλ' επί πλέον, σε πολλούς φορείς, και στο

Δημόσιο πάλι, η μειονεκτικότητα της γυναίκας συνταξιούχου είναι βαρύτερη, γιατί δεν μεταβιβάζεται η σύνταξη της λόγω θανάτου **ούτε στα παιδιά της**. Ενώ δηλαδή όταν ζουν οι γονείς τα παιδιά συντηρούνται από τους μισθούς ή συντάξεις και των δύο γονιών, στην περίπτωση θανάτου της μητέρας περιορίζεται όλη η οικογένεια στο μισθό ή και μόνο στη σύνταξη του πατέρα.

Άλλες σημαντικές διακρίσεις στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης σε βάρος της γυναίκας ασφαλισμένης δεν υπάρχουν, κατά τη γνώμη μου, όσο βέβαια μπορώ να βασισθώ στη γενικότερη εμπειρία μου στα θέματα κοινωνικής ασφάλισης, γιατί σχετική έρευνα δεν υπάρχει (σημ.: Ο ΣΕΕ έχει συστήσει μια Επιτροπή που ξεκινάει ακριβώς μια τέτοια έρευνα). Αλλά είναι βέβαιο ότι, παρά την αναμόρφωση του Οικογενειακού Δικαίου με τον πρόσφατο νόμο, η αρχή ότι «ο ανήρ είναι η κεφαλή της οικογένειας κλπ.» διαποτίζει και το γράμμα και το πνεύμα της ασφαλιστικής νομοθεσίας. Έτσι όταν η συντήρηση από τον άμεσα ασφαλιζόμενο είναι προϋπόθεση για το δικαίωμα μέλους της οικογένειας, κυρίως για παροχές ασθενειών, πάντα θεωρείται ότι ο σύζυγος και πατέρας συντηρεί την οικογένεια και ποτέ ή πολύ δύσκολα, σε μερικούς φορείς, μπορούν να αποκτήσουν τα παιδιά δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη από την μητέρα τους, έστω και αν οι αποδοχές της είναι μεγαλύτερες. Αυτά όλα θα μπορούσαν με μια γενική ερμηνευτική διάταξη, σύμφωνα με το νέο οικογενειακό δίκαιο, να ρυθμιστούν δίχως να υπάρχει καμιά επίπτωση στην οικονομία των ασφαλιστικών φορέων.

β. Η άλλη κατηγορία των διακρίσεων στη ρύθμιση θεμάτων συνταξιοδότησης της γυναίκας είναι οι λεγόμενες «**ευνοϊκές**» – η χορήγηση δηλαδή σύνταξης στις εργαζόμενες γυναίκες με προϋποθέσεις πολύ μειωμένες εν σχέση με τους άνδρες.

Στην κατηγορία αυτή δεν υπάγεται βέβαια η γενική ρύθμιση, που ισχύει για όλους του φορείς – και στην Ελλάδα όπως κατά κανόνα σε όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες – που δέχεται σαν όριο ηλικίας για σύνταξη της γυναίκας μέχρι και πέντε χρόνια (3-5) χαμηλότερο από τον άνδρα, με την προϋπόθεση πάντα ότι έχει συμπληρώσει τον απαιτούμενο χρόνο εργασίας. Η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν χαριστική διάκριση, γιατί δικαιολογείται με την παραδοχή ότι η γυναίκα, κυρίως λόγω της τεκνοποιίας, κάμπτεται από τη συνεχιζόμενη εργασία κάπως νωρί-

τερα από τον άνδρα. Αυτό βέβαια επιδέχεται και διαφορετική εκτίμηση, αλλά πάντως δεν αποτελεί «**εύνοια**».

Κλασική περίπτωση αδικαιολόγητης «**ευνοϊκής**» μεταχείρισης της γυναίκας «**χάριν της μητρότητας**», όπως λέγεται, είναι η αναγνώριση του δικαιώματος για σύνταξη μόνο με τη συμπλήρωση 15 χρόνων (ή 18) στη νεότερη ακόμα γυναίκα εργαζόμενη, όπως ισχύει για τις απασχολούμενες στο Δημόσιο, Τράπεζες και μερικούς άλλους φορείς. Παρόμοιες διατάξεις, πλὴν του ότι αντιστρατεύονται τον σκοπό της κοινωνικής ασφάλισης, που είναι να καλύψει «**κινδύνους**» – γηρατειών ή αναπηρίας – λειτουργήσαν αντιφεμινιστικά, γιατί παρεμπόδισαν την επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών στις υπηρεσίες που καλύπτονται από τους παραπάνω φορείς (βλ. αναλυτικότερα σε σχ. άρθρο προηγ. Δελτίου ΣΕΕ). Οι διατάξεις για τη δεκαπενταετία καταργήθηκαν, αλλά μόνο για τις ασφαλιζόμενες μετά την ισχύ του – με εφαρμογή μιας πολύ διασταλτικής έννοιας του «**κεκτημένου δικαιώματος**» – που σημαίνει ότι επί δεκαπέντε χρόνια ακόμα θα συνεχίζεται η ισχύς τους!

Απαράδεκτες τελείως – απομεινάρια του περασμένου αιώνα – είναι οι διατάξεις που εξακολουθούν να ισχύουν στο Δημόσιο και σε μερικά ειδικά ταμεία συντάξεων, σύμφωνα με τις οποίες η σύνταξη του πατέρα, που μεταβιβάζεται λόγω θανάτου στα παιδιά, δεν διακόπτεται, όταν πρόκειται για θυγατέρες, με την ενηλικίωση ή το τέλος των σπουδών, όπως ισχύει γενικά, αλλά **συνεχίζεται** μέχρις ότου παντρευτούν και, αν όχι, **ανεξάρτητα από ηλικία** μέχρι τον θάνατό τους. Ανεξάρτητα «**ίσης μεταχείρισης**», παρόμοιες απαράδεκτες για τις σύγχρονες συνθήκες ρυθμίσεις πρέπει να καταργηθούν το ταχύτερο με εξαίρεση μόνο των περιπτώσεων του «**κεκτημένου δικαιώματος**», για τις ήδη συνταξιούχους, που πρέπει όμως να κριθεί αυστηρά και μόνο αν η σύνταξη αυτή αποτελεί τον μοναδικό πόρο συντήρησης.

Δεν νομίζω ότι υπάρχουν άλλες αυτού του τύπου απαράδεκτες «**εύνοιες**».

2. «**Διαφυγές από την κοινωνική ασφάλιση**».

Η ουσιαστική ανισότητα για τη γυναίκα στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης δεν προέρχεται, όπως φάνηκε από τα παραπάνω, από **θετικές** ρυθμίσεις της σχετικής νομοθεσίας. Ανισότητα όμως υπάρχει από το γεγονός ότι «**διαφεύγουν**» από την κοινωνική

ασφάλιση πολλές κατηγορίες απασχόλησης γυναικών.

Διαφυγές σε κάποιο βαθμό υπάρχουν και για τους άνδρες εργαζόμενους, αλλά για τις γυναίκες είναι σε μεγαλύτερη έκταση – και θα λέγαμε με την ανοχή των ασφαλιστικών φορέων, που επικαλούνται «**τεχνικούς λόγους**».

Η μεγάλη κατηγορία των γυναικών που εργάζονται σε επιχειρήσεις του συζύγου τους, τα «**συμβοηθούμενα μέλη**», όπως ονομάζονται, κατά κανόνα μένουν ανασφάλιστες, ενώ θα έπρεπε με σαφή νόμο να έχει ρυθμισθεί, ώστε να ασφαλιζονται ή στο ΤΕΒΕ ή στο Ταμείο Εμπόρων ή στο ΙΚΑ. Όλες αυτές οι γυναίκες κατά κανόνα μένουν χωρίς δική τους αυτοτελή σύνταξη αν και εργάζονται κατ'επάγγελμα.

Άλλη κατηγορία γυναικών, που «**διαφεύγουν**» κατά κανόνα από την ασφάλιση του ΙΚΑ, είναι οι εργαζόμενες «**με το κομμάτι**» στα σπίτια τους: υφάντριες, ράπτριες, κεντήστρες κλπ., με πλήρη εξάρτηση από εργοδότη και όμως δίχως την προστασία της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας κατά κανόνα.

Ακόμα υπάρχει πλήθος γυναικών που απασχολούνται συνήθως σε πολλούς εργοδότες, όπως μοδίστρες, οικιακοί βοηθοί, νοσοκόμες κτλ., που παραμένουν κατά κανόνα ανασφάλιστες ενώ σύμφωνα με το πνεύμα του νόμου είναι υποχρεωτικά ασφαλισμένες.

Τέλος και στην κατηγορία των εποχικά απασχολούμενων, οι γυναίκες αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό «**διαφυγής**» από την ασφάλιση. Όλες αυτές οι κατηγορίες εργαζόμενων γυναικών, που ενδεικτικά αναφέραμε και ποτέ δεν απασχόλησαν υπεύθυνα τους υπεύθυνους, αλλά ούτε ερευνήθηκαν όσο θα έπρεπε από τις γυναικείες οργανώσεις, στις στατιστικές καταγράφονται σαν «**οικοκυρές**» ενώ είναι εργαζόμενες.

3. Μέτρα για τη συνέχιση της κοινωνικής ασφάλισης της ασφαλισμένης μητέρας.

Είναι γνωστό το πρόβλημα της **μητρότητας** για κάθε εργαζόμενη. Και είναι γνωστές οι συνέπειες αυτού του προβλήματος, της ανυπαρξίας μιας κρατικής προστασίας της μητρότητας. Θα ήταν ενδιαφέρον να μετρηθεί: Πόσες γυναίκες αποφεύγουν τη μητρότητα για να μη χάσουν τη δουλειά τους – η βασική αιτία του δημογραφικού προβλήματος που οξύνεται στον τόπο μας. Πόσες εγκαταλείπουν τη δουλειά χάριν

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΚΙΝΗΜΑ ΕΙΡΗΝΗΣ

Μια σύντομη ιστορική αναδρομή με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Συνέλευσης της Πράγας, 1983, για την Ειρήνη και τη Ζωή, ενάντια στην Πυρηνική απειλή.

Ειρήνης Δηλάρη - Χημικού,
Καθηγήτριας Πανεπιστημίου Αθηνών

Η Παγκόσμια Συνέλευση της Πράγας, Ιούνης του 1983, έληξε με επιτυχία και οι αγωνιστές της Ειρήνης που πήραν μέρος επέστρεψαν στις πέντε ηπείρους με νέες ιδέες, νέες δυνάμεις, νέα ορμή. Στη Συνέλευση πήραν μέρος 2600 αντιπρόσωποι από όλες τις χώρες και εργάστηκαν εντατικά. Αμέσως μετά την εναρκτήρια τελετή η Γενική Συνέλευση χωρίστηκε σε έντεκα ομάδες εργασίας, με ξεχωριστή θεματολογία καθεμιά, όπου θίχτηκαν βαθιά και σε έκταση θέματα που απασχολούν σήμερα την ανθρωπότητα. Στις ομάδες αυτές οι συζητήσεις δεν ήταν απλά ανταλλαγές απόψεων ανάμεσα σε «ειδικούς» αλλά ακολουθούσε ζωντανός διάλογος που συχνά χαρακτηρίστηκε από ένταση και ακόμα από οξύτητα. Ο διάλογος αυτός οδηγούσε σε εποικοδομητικά συμπεράσματα ή οδηγούσε σε κατευθύνσεις για νέες διερευνήσεις.

Ανάμεσα στα θέματα που τονίστηκαν στις συζητήσεις ήταν α) πως τοποθετείται το θέμα της παγκόσμιας ειρήνης και του πολέμου σε κάθε μια χώρα με τις ιδιαιτερότητές της και β) πως παρουσιάζεται ο πόλεμος και η ειρήνη σήμερα μέσα από το πρίσμα της επιστήμης και της τεχνολογίας, της τέχνης, της θρησκείας, του συνδικαλισμού.

Τα πορίσματα από τις εργασίες των έντεκα ομάδων είναι πολύ σημαντικά και οδηγούν σε μελλοντικές δράσεις. Για μια ακόμα φορά καθορίστηκαν τα καθήκοντα του κάθε σημερινού προβληματιζόμενου ανθρώπου, του κάθε εργαζόμενου, άντρα ή γυναίκας, απέναντι στην ειρήνη και τη ζωή που κινδυνεύουν σήμερα από την πυρηνική απειλή. Αυτά μπορούν να συνοψισθούν στα παρακάτω λόγια: «πρέπει να εμποδίσουμε με κάθε τρόπο την έκρηξη ενός πυρηνικού πολέμου και πρέπει να σταματήσουμε την απειλή για ένα πυρηνικό πόλεμο, που έχουν εξαπολύσει οι δυνάμεις του ιμπεριαλισμού κατά της «ανθρώπινης συνείδησης». Ιδιαίτερα αυτό το τελευταίο συζητήθηκε με ευρύτητα και αποδείχτηκε πολύ σοβαρό: «Ο άνθρωπος δε φτάνει να αγωνίζεται μόνο για τη σωτηρία και διατήρηση της ζωής του αλλά πρέπει να αγωνίζεται και

για τη σωτηρία και διατήρηση της ανθρώπινης συνείδησής του (της ανθρωπιάς του)». Αυτό θεωρήθηκε ότι είναι μια επιτακτική ανάγκη όπως δείχνουν τα γεγονότα που συμβαίνουν στον καιρό μας. Η αγχώδης «καταναλωτική ευδαιμονία» που εγκαθιδρύθηκε έντεχνα στην ανθρώπινη κοινωνία, η ισορροπία του τρόμου, η ολοένα στρατιωτικοποιούμενη αγωγή του ανθρώπου, η ανατριχιαστική ψυχρή λογική ορισμένων στρατιωτικών επιτελείων που φτάνουν να μετράνε κιόλας τις απώλειες ενός υποτιθέμενου Γ΄ Πολέμου σε 100 εκατομμύρια και πάνω νεκρούς και ένα σωρό άλλα παρόμοια, οδηγούν στη στρέβλωση της συνείδησης του ανθρώπου δηλαδή στη στρέβλωση της ανθρωπιάς του γεγονός που θεμελιώνεται επιστημονικά. Συμπερασματικά λοιπόν πρέπει να αγωνιζόμαστε όχι μόνο ενάντια στον πόλεμο αλλά και για τη διεθνή ύφεση και να γίνουμε οικοδόμοι των δρόμων προς την ειρήνη.

Φαίνεται καθαρά πια πως ο ψυχρός πόλεμος επιδιώκεται να καθιερωθεί από ορισμένους κύκλους σαν ένας τρόπος ζωής. Αν αυτό γίνει, τότε είναι αρκετός, χωρίς να μετατραπεί σε θερμό, για να προκαλέσει καταστροφή στην ανθρωπότητα. Και αυτό γιατί; Αργά ή γρήγορα στον πλανήτη μας με το κλίμα του ψυχρού πολέμου, θα κυριαρχούσε, με τη βοήθεια της δύναμης της πυρηνικής ενέργειας, ένα ανθρωποειδές ον με αποθηριασμένο ψυχικό κόσμο και με αισθήματα εκφυλισμού. Δηλαδή, με άλλα λόγια η ανθρωπότητα με την προπαγάνδα της απειλής μόνο ενός πυρηνικού πολέμου κινδυνεύει από ένα «πυρηνικό μεσαίωνα».

Όλοι οι σύνεδροι σημείωσαν την φοβερή αυτή απειλή και βεβαίωσαν ότι θα αγωνιστούν για να την αποτρέψουν.

Η Γενική Συνέλευση στην Πράγα περάτωσε τις εργασίες της με ένα αισιόδοξο μήνυμα προς την ανθρωπότητα που οι αντιπρόσωποι θα το μεταφέρουν στις χώρες τους. Το αισιόδοξο αυτό μήνυμα είναι πολύ σημαντικό και στηρίζεται σε διαπιστώσεις αναμφισβήτητες από τους συνέδρους. «Το Παγκόσμιο Κίνημα της Ειρήνης, το μοναδικό όπλο άμυνας των λαών, ξαπλώνεται, διευρύνεται, γίνεται πιο δυναμικό και, το

σπουδαιότερο, αγκαλιάζει ενωτικά τις λαϊκές μάζες σε όλο τον κόσμο, τους επιστήμονες, κληρικούς, πολιτικούς, διανοούμενους εκπαιδευτικούς κ.ά». Το μήνυμα τονίζει ότι «εφόσον οι κοινοί άνθρωποι, οι λαοί κρατάνε στα χέρια τους την υπόθεση της Ειρήνης, ο πυρηνικός πόλεμος και ο πυρηνικός μεσαίωνας δε θα γίνει ποτέ». Αυτό το μήνυμα έχει ξεχωριστή σημασία σήμερα με την οργάνωση, την ενότητα, την κατανόηση και τη συνεργασία της κοινής γνώμης, όπως διαπιστώθηκε, για το Παγκόσμιο Κίνημα Ειρήνης στη Συνέλευση της Πράγας. Η Παγκόσμια Συνέλευση της Πράγας 1983, θα μείνει ιστορική για την ανθρωπότητα γιατί δείχνει ότι τώρα οι λαοί ενωμένοι έχουν τη δύναμη να αμυνθούν στους κινδύνους που απειλούν την Ειρήνη και τη Ζωή στον Πλανήτη μας.

Το Παγκόσμιο Κίνημα Ειρήνης για να φτάσει στο βαθμό αυτό της σημερινής ανάπτυξης πέρασε μια μεγάλη πορεία και η ιστορία του είναι μακρυνή.

Πέρασε από δύσκολους δρόμους μέχρις ότου πάρει τη σημερινή δυναμική μορφή, με ξεκαθαρισμένους στόχους χωρίς επικίνδυνες ουτοπίες και υπαναχωρήσεις. Οι θυσίες των πρώτων αγωνιστών για την ειρήνη θεμελίωσαν το παγκόσμιο κίνημα και οδήγησαν στη σημερινή ωριμότητά του. Τελευταίος σταθμός για μεμονωμένους αγώνες μπορεί να θεωρηθεί ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος που με την εμφάνιση των Ναζι δημιουργήθηκαν τρομερές και απάνθρωπες συνθήκες, που έδειξαν ότι η μορφή των αγώνων έπρεπε να αλλάξει. Ο πόλεμος αυτός ήταν γενναίος γιατί οι λαοί αντιστάθηκαν με όλο το είναι τους. Με πολλές θυσίες κατόρθωσαν στο τέλος να εξουδετερώσουν τη manía των φασιστών. Οι λαοί κατάλαβαν πια ότι ήταν ανάγκη να συνεργαστούν μεταξύ τους για να αποφύγουν μια για πάντα τέτοιους κινδύνους. Την απόφαση αυτή τη στέριωσε ακόμα πιο πολύ και η χρησιμοποίηση από τους Αμερικάνους της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και το Ναγκαasaki. Ήταν μια γενική πεποίθηση σε όλους τους λαούς ότι έπρεπε να γίνει κάτι και μάλιστα πολύ γρήγορα.

Τον Αύγουστο του 1948 στο Βρότσο

λαβ έγινε μια αρχή. Η πόλη αυτή ήταν ξεκληρισμένη στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο από τη θηριωδία των γερμανικών στρατευμένων κατοχής. Πάνω της εξακολουθούσαν να κρέμονται οι απειλές ενός νέου πολέμου. Εκεί, στη τραγική αυτή ατμόσφαιρα, έγινε το 1948 μια συνάντηση προσδευτικών διανοούμενων. Η συνάντηση αυτή θεωρείται μια ιστορική καμπή στην πορεία της ανάπτυξης του παγκόσμιου κινήματος ειρήνης γιατί μπήκαν τα νέα θεμέλια.

Μερικοί θαρραλέοι διανοούμενοι, άντρες και γυναίκες, οργάνωσαν ένα Παγκόσμιο Συνέδριο Διανοούμενων και εκεί αποφάσισαν και ψήφισαν μια έκκληση προς όλους τους λαούς, που τους καλούσε να δράσουν αμέσως για την ειρήνη. Η έκκληση αυτή έγινε δεκτή και πολύ γρήγορα, τον Απρίλη του 1949, οργανώθηκε, ταυτόχρονα στο Παρίσι και στη Πράγα το ιστορικό Παγκόσμιο Συνέδριο των Μαχητών της Ειρήνης με συμμετοχή αντιπροσώπων από 72 χώρες.

Ο τόνος του Συνεδρίου δόθηκε από αυτόν τον ίδιο τον πρόεδρό του, τον μεγάλο διανοητή και νομπελίστα Γάλλο επιστήμονα Φρεντερίκ Ζολιό Κιουρί. Στην εναρκτήρια σύνοδο ο Φρεντερίκ Ζολιό Κιουρί είπε: «η ειρήνη είναι υπόθεση όλων των λαών. Μόνος του κανένας λαός, κανένας άνθρωπος, καμιά χώρα δε μπορεί να υπερασπιστεί την ειρήνη και να αποτρέψει τον πόλεμο, αλλά ενωμένοι όλοι μαζί μπορεί να το κάνουν αυτό».

Τα λόγια αυτά βρήκαν απήχηση. Οι αντιπρόσωποι που έπαιρναν μέρος στο συνέδριο αυτό, συμφώνησαν και εκτίμησαν τα γεγονότα και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι «πραγματικά δεν είναι δυνατό ένα έθνος μόνο του, ένα άτομο μόνο του να προστατευτεί από την απειλή του πολέμου».

Στο τέλος συμφώνησαν όλοι πως μόνο μια κοινή δράση των λαών, ενωμένων μπορεί να εξασφαλίσει τη παγκόσμια διαρκή ειρήνη.

Οι δηλώσεις αυτές βρήκαν πλατιά απήχηση τότε και έτσι άλλαξαν τη μορφή του Παγκόσμιου Κινήματος Ειρήνης. Δημιουργήθηκε μια Διεθνής Επιτροπή για να συνεχίσει τη δουλειά που άρχισε στο Παρίσι και στην Πράγα και εκλέχτηκε ένα 12-μελές προεδρείο.

Το φθινόπωρο του 1949 υπήρχαν κιάλας εθνικές επιτροπές ειρήνης σε 70 χώρες. Την εποχή εκείνη άρχισαν πολλές δραστηριότητες όπως συνέδρια, συνδιασκέψεις, διαδηλώσεις, πορείες, μαζικές συγκεντρώσεις για την ειρήνη και όλα αυτά χαρακτηρίστηκαν

σαν μια μεγάλη επιτυχία.

Το περιστέρι του Πικάσσο, το σύμβολο του Παγκόσμιου Συνεδρίου των Διανοούμενων και μετά του Κινήματος Ειρήνης, πετούσε σε όλους τους ουρανούς.

Το Νοέμβριο του 1950 έγινε το Δεύτερο Παγκόσμιο Συνέδριο του Κινήματος Ειρήνης όπου μπήκαν πιο στέρεα θεμέλια του κινήματος και όπου δημιουργήθηκε το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ειρήνης. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ειρήνης στα χρόνια που ακολούθησαν αναπτύχθηκε οργανωτικά και απέκτησε μεγάλη επιρροή.

Πολλές εξέχουσες προσωπικότητες από όλες τις χώρες συμμετείχαν ενεργά στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Ειρήνης και συνδέθηκαν μαζί του μέχρι το τέλος της ζωής τους. Ανάμεσα στους πρωτοπόρους αυτούς οικοδόμους της Ειρήνης, που δεν είναι πια μαζί μας θα πρέπει να θυμόμαστε τον Φρεντερίκ Ζολιό Κιουρί, τον πρόεδρο Σαλβατόρ Αλλιέντε, τον βρετανό διανοητή καθηγητή Τζ. Ντ. Μπέρναλ, τον πρόεδρο του Μεξικού Λαζάρο Καρντένα, το μεγάλο Αμερικανό τραγουδιστή Πωλ Ρόμπινσον, τον Ινδό πολιτικό Κρίσνα Μένον, τον Γάλλο Πιέρ Κοτ, τον Αμερικανό καθηγητή Ε. Ου. Ντυ Μπουά, το σοβιετικό συγγραφέα Αλεξάντρ Φάντεεφ, τη Βελγίδα Ιζαμπέλ Μπλουμ, το νοτιοαφρικάνο ηγέτη Άλμπερτ Λουθούλι, τους γνωστούς αφρικάνους Πάτρικ Λουμπούμπα και Αλμικάρ Κάπλαρ, τον γνωστό Έλληνα Γρηγόρη Λαμπράκη, τον κουβανό καθηγητή Χουάν Μαρτινέλλο.

Οι αρχές και οι στόχοι του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ειρήνης, όπου κυριάρχησε το σύνθημα «η ειρήνη είναι υπόθεση όλων των λαών» είναι:

- απαγόρευση όλων των όπλων μαζικής καταστροφής και σταμάτημα του ανταγωνισμού των εξοπλισμών
- διάλυση των ξένων στρατιωτικών βάσεων
- αφοπλισμός γενικός, ταυτόχρονος και ελεγχόμενος
- εξάλειψη όλων των μορφών αποικιοκρατίας και φυλετικών διακρίσεων
- σεβασμός του δικαιώματος για κυριαρχία και ανεξαρτησία που είναι αναγκαίες συνθήκες για την εγκαθίδρυση της ειρήνης
- σεβασμός της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών
- μη επέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις των λαών
- καθιέρωση εμπορικών και πολιτιστικών σχέσεων στη βάση της αμοιβαίας φιλίας, σεβασμού και συμφέροντος
- ειρηνική συνύπαρξη ανάμεσα στα

κράτη με διαφορετικά πολιτικά συστήματα

- αντικατάσταση της πολιτικής της βίας με μια πολιτική διαπραγματεύσεων για το διακανονισμό των διαφορών ανάμεσα στα κράτη.

Οι αρχές αυτές στη μεγάλη τους πλειοψηφία βρίσκονται μέσα στο Χάρτη του ΟΗΕ, περιλαμβάνονται στις αρχές του Οργανισμού Αφρικανικής Ενότητας και της Διάσκεψης των Αδέσμευτων καθώς και στη τελική πράξη του Ελσίνκι για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη.

Παράλληλα αναπτύχθηκε και το Κίνημα της Ειρήνης στη χώρα μας. Το Μάη του 1955 ιδρύθηκε η Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη (ΕΕΔΥΕ) που με τους μακροχρόνιους και μαχητικούς αγώνες της έγινε γνωστή στον ελλαδικό χώρο αλλά δίνει και την παρουσία της και στο Παγκόσμιο Κίνημα της Ειρήνης. Συνάντησε πολλές δυσκολίες και διωγμούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι στα 1961 ο νέος μαχητής της ειρήνης Ν. Νικηφορίδης εκτελέστηκε γιατί μάζευε υπογραφές για την Έκκληση της Στοκχόλμης. Ο Γρηγόριος Λαμπράκης δολοφονήθηκε και άλλοι φυλακίστηκαν.

Παρά τις δυσκολίες, ωστόσο, το ελληνικό κίνημα ειρήνης αναπτύχθηκε και τώρα εκφράζει την κοινή γνώμη με ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, με συνέδρια, με Μαραθώνιες πορείες, με διαδηλώσεις κλπ.

Στα τελευταία χρόνια παράλληλα με την ΕΕΔΥΕ, δρουν και τα κινήματα ειρήνης ΚΕΑΔΕ ΚΑΙ ΑΚΕ.

Με την αντικειμενική αναγκαιότητα της ενότητας και των κοινών δράσεων και ιδιαίτερα κάτω από τις σημερινές οξυτάτα κρίσιμες στιγμές που περνάει ο τόπος μας, η ΕΕΔΥΕ και ΚΕΑΔΕΑ αποφάσισαν να κάνουν κοινές εκδηλώσεις και συνέδριο διανοούμενων και καλλιτεχνών.

Στη χώρα μας το πρόβλημα της Ειρήνης και του Πολέμου αντιμετωπίζει επιπρόσθετα προβλήματα, από την ασφυκτική εξάρτηση από τους Αμερικάνους, όπως οι βάσεις, η Κύπρος, το ΝΑΤΟ. Χρειάζεται από τους αγωνιστές της Ειρήνης μια διαρκής επαγρύπνηση και διαρκής αγώνας. Κύριες αγωνιστικές δραστηριότητες του ελληνικού κινήματος ειρήνης συνδέονται με την πάλη ενάντια στις εγκαταστάσεις των Πέροϊγκ-2 και Κρουζ στη Δ. Ευρώπη, για ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, για μείωση των εξοπλισμών για τον αφοπλισμό, για τη διεθνή ύφεση και τη παγκόσμια ειρήνη και για τη συνεργασία ανάμεσα στους λαούς.

Το φιλειρηνικό κίνημα της Ελλάδας

Γύρω από τα ζητήματα του αφοπλισμού και της ειρήνης, διεξάγεται σήμερα πλατύς διάλογος ανάμεσα σε ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετικές κοινωνικές ομάδες με διάφορες πολιτικές, ιδεολογικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις.

- Τί κινδύνους διατρέχουμε;
- Ποιές είναι οι προοπτικές για τον αφοπλισμό;
- Ποιοί είναι οι στόχοι και ποιές οι δυνατότητες του φιλειρηνικού κινήματος στην Ελλάδα και παγκόσμια;
- Ποιός ο ρόλος των επιστημόνων και των γυναικών στο φιλειρηνικό κίνημα;

Ίδού τα ερωτήματα που απασχολούν αν όχι την ολότητα την πλειοψηφία και των αναγνωστών μας. Μ' αυτά τα ερωτήματα και με στόχο την προώθηση του διαλόγου απευθυνθήκαμε σε τρεις οργανώσεις αντιπροσωπευτικές, κατά τη γνώμη μας των τάσεων που υπάρχουν στο κίνημα ειρήνης σήμερα. τις: ΑΚΕ (Αδέσμευτη Κίνηση Ειρήνης), ΕΕΔΥΕ (Ελληνική Επιτροπή για τη διεθνή Ύφεση και Ειρήνη), ΚΕΑΔΕΑ (Κίνηση για την Εθνική Ανεξαρτησία, τη Διεθνή Ειρήνη και τον Αφοπλισμό).

Δημοσιεύουμε παρακάτω τις απαντήσεις που πήραμε από την ΑΚΕ και την ΕΕΔΥΕ. Η απάντηση της ΚΕΑΔΕΑ, που δεν καταχωρείται σ' αυτό το τεύχος για τεχνικούς λόγους θα δημοσιευτεί στο επόμενο.

Σημειώνουμε, ότι για τον ΣΕΕ το θέμα «ΕΙΡΗΝΗ» δεν «κλείνεται» φυσικά σε 3 οργανώσεις. Είναι θέμα που απασχολεί και πρέπει να απασχολεί κάθε άνθρωπο και κάθε φορά στο βαθμό που συνδέεται με όλα τα ζωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σαν χώρα για μια σωστή και πολύπλευρη κοινωνική ανάπτυξη.

Αδέσμευτη κίνηση Ειρήνης (Α.Κ.Ε.)

1. Οι κίνδυνοι που διατρέχει σήμερα η ανθρωπότητα είναι πολλοί και πολύμορφοι. Σίγουρα, όμως, ο κυριότερος βρίσκεται στην αντίληψη των Αμερικανών και του ΝΑΤΟ ότι ο πυρηνικός πόλεμος δεν είναι πια αδύνατος, δεν αποτελεί υποχρεωτικά αυτοκτονία κι ότι, χάρις στις εκπληκτικές τεχνολογικές προόδους των δύο τελευταίων δεκαετιών, είναι «επιτέλους» εφικτός ένας «περιορισμένος πυρηνικός πόλεμος». Φυσικά, «περιορισμένος» στην Ευρώπη, που εξακολουθεί να αποτελεί την «Καρδιά του Κόσμου» και το «μήλο της έριδας» ανάμεσα στις δυό Υπερδυνάμεις ή, ίσως, και σε κάποιο ζωτικό για την επιβίωση της Δύσης σημείο της περιφέρειας, όπως για παράδειγμα, η Μέση Ανατολή και κατά πρώτο λόγο ο (Αραβο) Περσικός κόλπος και τα πετρέλαιά του. Αντίληψη ιδιαίτερα επικίνδυνη, αφού στηρίζεται στην ψευδαισθήση ότι ένας τέτοιος (περιορισμένος) πυρηνικός πόλεμος δεν θα μετατραπεί ταχύτατα σε «γενικό πυρηνικό πόλεμο» ανάμεσα στις ΗΠΑ και στην ΕΣΣΔ και, φυσικά, και ανάμεσα στους εκατέρωθεν συμμάχους τους, δηλαδή, σ' ένα πόλεμο που η κατάληξή του θα είναι το «γενικό πυρηνικό ολοκαύτωμα» κι έτσι η κατάρρευση του πολιτισμού για πολλές δεκαετίες ή και αιώνες, αν μη, και βέβαια, και η εξόντωση της ίδιας της ζωής.

Ένας άλλος κίνδυνος που μας απειλεί βρίσκεται, το δίχως άλλο, στην τρομαχτική συσσώρευση των κάθε λογής πυρηνικών όπλων και μάλιστα, συσσώρευση όχι πια αποκλειστικά στα χέρια των πέντε, αρχικά, μελών του «πυρηνικού κλαμπ» (ΗΠΑ-ΕΣΣΔ-Βρετανία-Κίνα και Γαλλία), αλλά στα χέρια όσο πάει μεγαλύτερου αριθμού κρατών (Ν. Αφρική, Ισραήλ, Ινδία, Πακιστάν κλπ.), που καθόλου δεν είναι βέβαιο ότι διαθέτουν, όλα, τη μεγάλη αυτοσυγκράτηση που επιβάλλει η κατοχή μιας τέτοιας, τόσο φοβερής, καταστρεπτικής δύναμης.

Θα πρέπει, ακόμα, να προσθέσουμε τον κίνδυνο που προέρχεται απ' τις τεχνολογικές τελειοποιήσεις στα σημερινά πυρηνικά όπλα, καθώς και στα μέσα (πύραυλοι, αεροπλάνα, υποβρύχια, πυροβόλα κλπ.) με τα οποία τα όπλα αυτά μεταφέρονται στο στόχο. Κίνδυνο που βρίσκεται στο γεγονός ότι τα καινούργια αυτά οπλικά συστήματα

κινούνται με τρομαχτική ταχύτητα (οι «Πέρσιγκ-2», π.χ., μπορούν να φτάσουν τους σοβιετικούς στόχους τους σε διάστημα από 4 ως 6 λεπτά) και δεν επιτρέπουν, έτσι, την «έγκαιρη διόρθωση» ενός πιθανού, αλλά και μοιραίου λάθους.

Φυσικά, δεν πρέπει να ξεχάσουμε και τον εξαιρετικά μεγάλο κίνδυνο να γίνουν οι κοινωνίες μας όλο και περισσότερο στρατιωτικοποιημένες και αυταρχικές - ένα κίνδυνο που πολύ δύσκολα θα τον αποφύγουν, αν δεν καταφέρουν να αποτρέψουν, τελικά, τον καινούργιο ανταγωνισμό υπερεξοπλισμών, που με τόση επιμονή προσπαθούν ν' επιβάλουν στον Κόσμο μας οι ΗΠΑ του Προέδρου Ρήγκαν. Όπως δεν πρέπει να ξεχάσουμε, τέλος, και τον κίνδυνο μιας γενικής έκρηξης, αν δεν καταφέρουμε να δώσουμε, έγκαιρα και πάλι, ικανοποιητικές λύσεις στα μεγάλα «τρέχοντα», δυστυχώς, προβλήματα της εποχής μας. Δηλαδή, στην ανάγκη για ένα καινούργιο, πιο δίκαιο και λιγότερο σπάταλο, διεθνές οικονομικό σύστημα, για καινούργιες και όσο πιο καταπιεστικές και εκμεταλλευτικές σχέσεις ανάμεσα στον πλούσιο εκβιομηχανισμένο Βορρά και στο φτωχό, υπανάπτυκτο ή αναπτυσσόμενο Νότο, που η οικονομία του στηρίζεται σήμερα σε μια πρωτόγονη γεωργία και στην πρωτογενή εκμετάλλευση, όχι πάντοτε πολύτιμων, πρώτων υλών. Ή και στην πιεστική πια ανάγκη να προστατέψουμε το φυσικό μας περιβάλλον απ' την κυριολεκτικά καταστρεπτική μόλυνση στην οποία οδηγείται η αλόγιστη σήμερα οργάνωση της παραγωγής - και, βέβαια, όχι μόνο της βιομηχανικής παραγωγής.

2-3. - Θα λέγαμε μεγάλες και, ταυτόχρονα, μικρές - ανάλογα πάντα με τις ικανότητες για μια γρήγορη κι αποτελεσματική ανάπτυξη ενός αδέσμευτους (που δεν σημαίνει υποταγμένου στη λογική των «ισών» αποστάσεων) και δυναμικού κινήματος ειρήνης, σε παγκόσμια κατά το δυνατό κλίμακα. Ενός κινήματος ακηδεμόνευτου από κάθε υπερδύναμη, απ' τους δυο συνασπισμούς κι από όλα τα κόμματα (που εν τούτοις, θα λειτουργούν στους κόλπους του σαν φορείς ιδεών και προτάσεων για ζύμωση) κι ενός κινήματος που θα έχει σαν στόχο τον παραμερισμό της σημερινής

διπολικής οργάνωσης του κόσμου (ΗΠΑ-ΕΣΣΔ και ΝΑΤΟ-Σύμφωνο της Βαρσοβίας), την απαλλαγή απ' τη στρατηγική της ισορροπίας του τρόμου (που πραγματοποιείται πάντοτε, όταν πραγματοποιείται, σε όλο και υψηλότερα επίπεδα), την κατάργηση των δυο αντίπαλων στρατιωτικοπολιτικών συνασπισμών (ΝΑΤΟ και Σύμφωνο της Βαρσοβίας) που εμφανίζουν σήμερα και οι δυο τάσεις επέκτασής τους πέρα απ' τα αρχικά τους όρια.

Ενός κινήματος που θα έχει, ακόμα σαν στόχο τη δημιουργία όλο και περισσότερων ζωνών απαλλαγμένων από πυρηνικά όπλα κι απ' τα μέσα μεταφοράς τους στόχους με ζωτική σημασία για τον αντίπαλο (π.χ. αποπυρηνικοποιημένες ζώνες στα Βαλκάνια, στην Κεντρική και στη Βόρεια Ευρώπη, στη Μεσόγειο και στον Ινδικό Ωκεανό ή, βέβαια, και στα τμήματα του Ειρηνικού Ωκεανού, κλπ.) που θα συναποτελούν μια τεράστια, σε παγκόσμια κλίμακα, αλυσίδα. Καθώς, βέβαια, και την απομάκρυνση όλων των ξένων θάσεων, όχι, βέβαια, μόνο απ' τη δική μας χώρα, αλλά και από όλες τις άλλες χώρες, σε οποιονδήποτε συνασπισμό κι αν ανήκουν ιδιαίτερα όταν έχουν ανοιχτά επιθετικό χαρακτήρα (π.χ. όταν βρίσκονται πολύ μακριά απ' τα σύνορα της χώρας στην οποία ανήκουν και πολύ κοντά στα σύνορα μιας αντίπαλης χώρας). Ή, τέλος, και τη διάσωση του παγκόσμιου βιοχώρου, τη δημιουργία μιας άλλης, ειρηνικής, στηριγμένης σε καινούργιες αντιλήψεις και αρχές ζωής.

Ενός κινήματος που σήμερα αναπτύσσεται ταχύτατα σ' όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη, με εντυπωσιακά πλουραλιστική μορφή και πλουραλιστικό χαρακτήρα. Και που, παρά τις φοβερές αντιθέσεις και αντιφάσεις που το χαρακτηρίζουν, αναζητά πια μορφές και τρόπους για έναν, όχι απλώς σε πανευρωπαϊκή, αλλά σε πραγματικά παγκόσμια κλίμακα, συντονισμό δράσης. Ένα συντονισμό δράσης που δεν θα είναι και δεν μπορεί να είναι μονοδική, που καθόλου δεν αγνοεί τις διαφορές και τις αντιθέσεις ανάμεσα στις πολυάριθμες (γεωγραφικά, ιδεολογικά και πολιτικά) συλλογές του κινήματος και που, για την ώρα, παίρνει μάλλον

προγράμματα, τα δόγματα της σημερινής αμερικανικής ηγεσίας, και τον πειθήνιο υπηρέτη της του ΝΑΤΟ, για το δήθεν περιορισμένο πυρηνικό πόλεμο και το πρώτο πυρηνικό πλήγμα. Τα παρανοϊκά αυτά δόγματα, συνοδευόμενα από μια χωρίς όρια κλιμάκωση των εξοπλισμών, την επισπευση εγκατάστασης των πυραύλων Πέροινγκ II και Κρουζ στην Ευρώπη, την ανάπτυξη νέων τρομακτικών βιολογικών, βακτηριολογικών και χημικών όπλων, των προγραμματισμό χρησιμοποίησης των ακτινών λαιήζερ, στον οπερετικό «πόλεμο των άστρων» του αμερικανικού πεντάγωνου και των μεγάλων μονοπωλίων του τρόμου που βρίσκονται στο παρασκήνιο.

Το πιο επικίνδυνο είναι, ότι ο καπιταλισμός στη χρονίζουσα και χειρότερη μέχρι τώρα πολύπλευρη κρίση του, προσπαθεί με τις παλιές συνταγές (εξοπλισμοί-διεθνής ένταση-πόλεμοι) – να γιατρέψει τις σημερινές – και αθεράπευτες πληγές του.

2. Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα του ζόφου, μήνυμα αισιοδοξίας αποτελεί αυτή η πρωτοφανέρωτη στην ιστορία του κόσμου, κινητοποίηση των φιλειρηνικών λαών των προοδευτικών κρατών. Αυτή η τεράστια δύναμη, σταμάτησε τόσα χρόνια το οπλισμένο χέρι των εμπόρων του θανάτου, αυτή οδήγησε στις συμφωνίες του Ελσίνκι, τη Σαλτ I και τη Σαλτ II που η επικύρωσή της, ματαιώθηκε θάναυσα από την Κυβέρνηση του κ. Ρέγκαν. Αυτή η μαζική δύναμη, ενωτική από τη φύση της, χωρίς διακρίσεις φυλής, φύλου, κοινωνικών πολιτικών, θρησκευτικών, ή ιδεολογικών και φιλοσοφικών αντιλήψεων, είχε οδηγήσει στο κλίμα της ύφεσης και του διάλογου που επιχειρούν να τορπιλλίσουν, γυρίζοντας τον κόσμο στις χειρότερες μέρες του ψυχρού πολέμου, των τοπικών συρράξεων, της ωμής επέμβασης στα εσωτερικά των λαών, και τελικά ενός γενικευμένου πυρηνικού ολοκαυτώματος.

Αυτή η δύναμη των φιλειρηνικών δυνάμεων όλου του κόσμου, στις πρώτες γραμμές των οποίων βρίσκεται το ελληνικό κίνημα ειρήνης με τους πολύχρονους αγώνες, αποτελεί τη μεγάλη ελπίδα ότι το ποτάμι δεν θα το γυρίσουν πίσω, ότι ο πόλεμος δεν θα περάσει, ότι η ειρήνη θα νικήσει. Πόση είναι η δύναμη αυτού του κινήματος φαίνεται από τις έξαλλες αντιδράσεις των πολεμόχαρων που προσπαθούν να το διαβάλλουν, να το διαιρέσουν, να το δια-

βρώσουν να το αποπροσανατολίσουν. Και όπου μπορέσουν να το θέσουν σε διωγμό Έτσι δολοφόνησαν το Νικηφορίδη, έτσι δολοφόνησαν τον Λαμπράκη και τους πρωτομάρτυρες της Ειρήνης όπου γης, όπου ο φασισμός σηκώνει απειλητικά το κεφάλι, αποτελώντας τον προθάλαμο της βίας, του τρόμου, και του πολέμου. Αυτή την δύναμη προσπαθούν να γονατίσουν οι χούντες της Τουρκίας, της Χιλής, του Σαλβαδόρ, βασανίζοντας, σκοτώνοντας, φυλακίζοντας, τους αγωνιστές της Ειρήνης.

Η απάντηση σ' αυτές τις προσπάθειες είναι οι γιγάντιες κινητοποιήσεις των λαών της Ευρώπης, οι ιστορικές κινητοποιήσεις στη χώρα μας, οι εκατοντάδες χιλιάδες που μάχονται για την Ειρήνη στη καρδιά της Αμερικανικής Συμπολιτείας, θυμίζοντας και ξεπερνώντας τις αντίστοιχες κινητοποιήσεις που είχαν γίνει ενάντια στο βρώμικο πόλεμο του Βιετνάμ.

3. Αν θα λέγαμε, απλά, ότι είναι η υπεράσπιση της Ειρήνης, θα φαινόταν παραδοξολογία, αφού κανείς δεν την αρνιέται. Χρειάζεται λοιπόν πραγματικά να προσδιοριστούν οι ατόχοι, αφού και το αμερικανικό Πεντάγωνο υπερασπίζεται την Ειρήνη με τον ... πόλεμο. Εμείς αντίθετα, δηλαδή η Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη (ΕΕΔΥΕ) και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ειρήνης, του οποίου είμαστε από τα πιο δραστήρια κινήματα, πιστεύουμε ότι αν θέλεις Ειρήνη, πρέπει να παλεύεις για την Ειρήνη. Βασισμένος στις καταστατικές αρχές του χάρτη των Ενωμένων Εθνών, στις διαδοχικές του αποφάσεις, στη συμφωνία του Ελσίνκι, στο Διεθνές Δίκαιο, στις αρχές της ηθικής και των δικαιωμάτων των λαών πιστεύουμε ότι οι διαφορές ανάμεσα στα Κράτη πρέπει να επιλύονται ειρηνικά, ότι η ύφεση και ο αφοπλισμός πρέπει ν' αποτελούν την επίμονη επιδίωξη με επάνοδο στο πνεύμα του διάλογου, ότι πρέπει να σταματήσει η κλιμάκωση των εξοπλισμών, αρχίζοντας από το πάγωμα, σε πρώτη φάση, των πυρηνικών όπλων, τον δραστικό περιορισμό τους, προοδευτικά, μέχρι την ολοκληρωτική τους κατάργηση.

Η θέση αυτή περιλαμβάνει όλα τα στρατηγικά οπλικά συστήματα μαζικής καταστροφής, βιολογικά, χημικά, βακτηριολογικά και επεκτείνεται και στους συμβατικούς εξοπλισμούς.

Πιο συγκεκριμένα, η Ελληνική Επιτροπή για τη Διεθνή Ύφεση και Ειρήνη υποστηρίζει στη μέγιστη ενωτική βάση, οποιαδήποτε πρωτοβουλία, πρό-

ταση και ενέργεια Κρατών, κυβερνητικών και μη κυβερνητικών παραγόντων, λαών και ομάδων ή προσωπικοτήτων που υπερασπίζονται το πνεύμα της ύφεσης, του διάλογου και της ειρήνης. Το κίνημά μας αντιστρατεύεται, αντίθετα, κάθε προσπάθεια τορπιλλισμού αυτού του πνεύματος και καλλιέργειας ψυχροπολεμικού κλίματος, στηριγμένου στον πυρηνικό τρόπο.

Με το πνεύμα αυτό, η ΕΕΔΥΕ πιστεύει, όπως και το παγκόσμιο φιλειρηνικό κίνημα, ότι η εγκατάσταση των νέων αμερικανικών πυραύλων Πέροινγκ II και Κρουζ, στην Ευρώπη, αποτελεί θανάσιμο κίνδυνο για την Ειρήνη του κόσμου, και πρέπει να ματαιωθεί η εγκατάστασή του, σαν απαρχή για ένα γενικότερο πυρηνικό αφοπλισμό. Στην ίδια βάση, οι φιλειρηνικές ελληνικές δυνάμεις θεωρούν απαράδεκτη την παραμονή των ξένων βάσεων και των πυρηνικών όπλων στη χώρα μας. Και ζητούν την απομάκρυνσή τους στο συντομότερο χρονικό διάστημα. Κάθε άλλη «λύση» είναι εθνικά απαράδεκτη.

Η ΕΕΔΥΕ υποστηρίζει κάθε ενέργεια και πρωτοβουλία για απύραυλη Βαλκανική και για μετατροπή της Μεσογείου σε συνδετικό κρίκο ειρήνης, ανάμεσα στους λαούς της περιοχής και του κόσμου γενικότερα.

Η ΕΕΔΥΕ, εκφράζοντας το ιστορικό και το μαζικότερο κίνημα Ειρήνης στη χώρα μας με τους πολύχρονους και σκληρούς αγώνες, με τις σημερινές 200 περίπου Επιτροπές που αντιστοιχούν σε κάθε γειτονιά, σε κάθε γεωγραφικό χώρο, στον κάθε μαζικό φορέα, επιδιώκει, στους δύσκολους σημερινούς καιρούς, τη μεγαλύτερη δυνατή συσπείρωση, ανάπτυξη, μαζικοποίηση και δραστηριοποίηση των φιλειρηνικών δυνάμεων. Πιστεύει ότι η ενότητα των δυνάμεων αυτών, στην ευρύτατη βάση και σε κοινούς στόχους, αποτελεί τη μεγαλύτερη δύναμη. Και με το πνεύμα αυτό συνεργάστηκε και είναι έτοιμη να συνεργαστεί και στο μέλλον με κάθε φορέα και οργάνωση που αγωνίζεται για την Ειρήνη. Έμπρακτη απόδειξη αποτελούν οι ενωτικές εκδηλώσεις για τη μεταφορά της φλόγας της Ειρήνης, από την Ολυμπία, ως τη Ν. Υόρκη, η μεγάλη συγκέντρωση κατά των ξένων βάσεων στην πλατεία Συντάγματος, η συναυλία της Ειρήνης στο στάδιο Καραϊσκάκη κ.ά.

4. Η γνώση αποτελεί το θεμέλιο της δημιουργίας, αλλά που μπορεί ξεστρατίζοντας, να οδηγήσει στους φοβερούς εκείνους δήμιους - γιατρούς των γερ-

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΕΕ**

Αγαπητή φίλη

Ο ΣΕΕ αποφάσισε να μελετήσει και να προβάλλει τα προβλήματα της εργαζόμενης επιστήμονας, με σκοπό να καταλήξει σε συνεργασία με τους επιστημονικούς φορείς σε προτάσεις για τη λύση τους.

Βασικό στοιχείο για τη μελέτη αυτή είναι και η αξιοποίηση της πείρας και της γνώμης των μελών του Συνδέσμου. Γιαυτό σας παρακαλούμε θερμά να συμπληρώσετε και να μας στείλετε το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί.

A. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Όνοματεπώνυμο

Κατοικία

Επάγγελμα

Τίτλος

Μεταπτυχιακές σπουδές

Οικογενειακή κατάσταση

Ηλικία

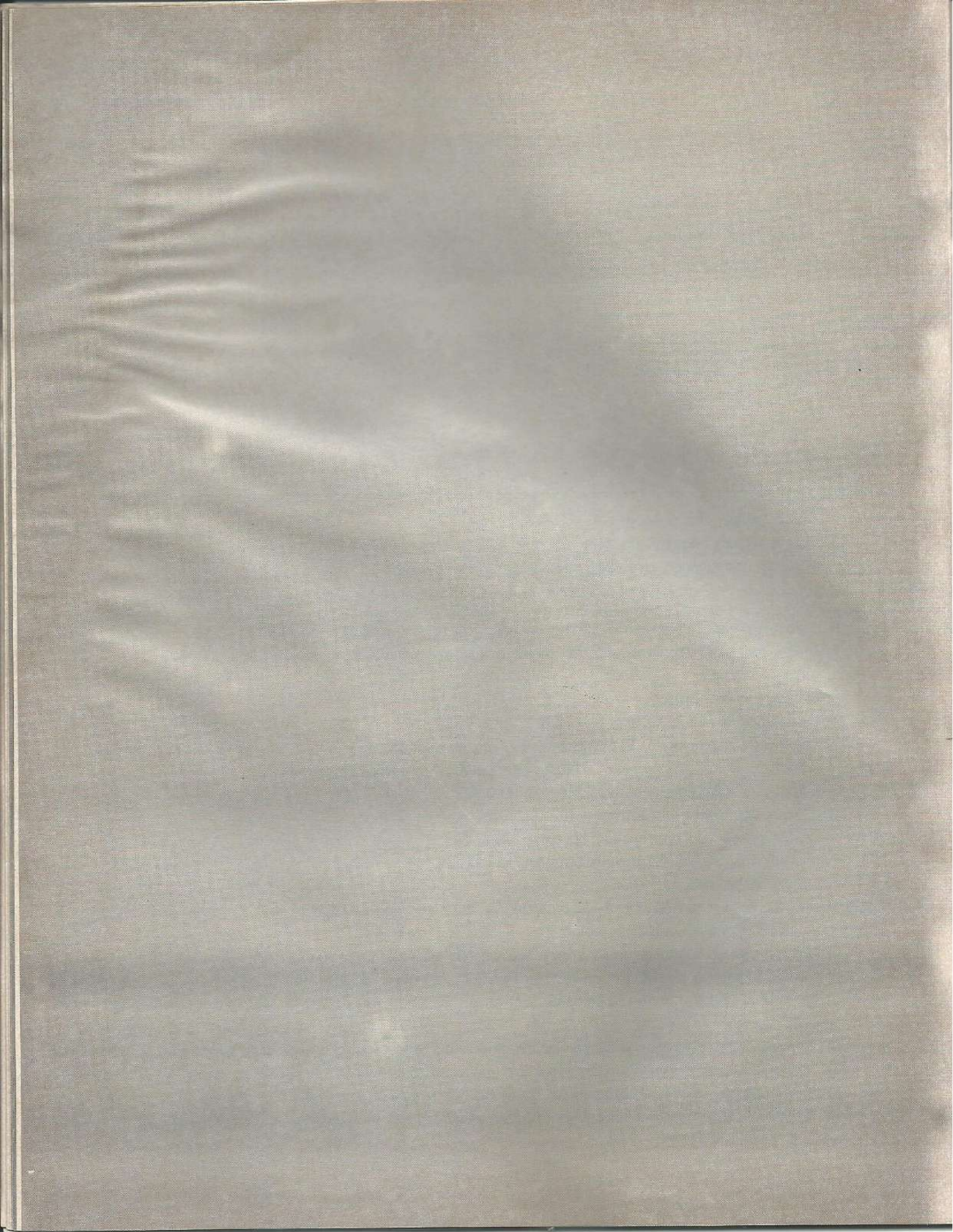
Ξένες γλώσσες

B. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (σημειώστε X στο αντίστοιχο τετράγωνο)

1. Εργάζεστε στον:

α) Δημόσιο Τομέα ή ΝΠΔΔ	☐
β) Ιδιωτικό Τομέα	☐
γ) Βιομηχανική παραγωγή	☐
δ ₁ σαν μισθωτός	☐
δ ₂ σαν ελεύθερος επαγγελματίας	☐
δ ₃ και τα δύο;	☐

2. α) Έχετε πλήρη απασχόληση: ΝΑΙ ΟΧΙ
β) Έχετε μερική απασχόληση: ΝΑΙ ΟΧΙ
γ) η μερική απασχόληση είναι δική σας επιλογή; ΝΑΙ ΟΧΙ
3. Η απασχόληση σας είναι σχετική με τις σπουδές και την ειδικότητά σας; ΝΑΙ ΟΧΙ
4. Από τότε που αρχίσατε να εργάζεστε είχατε αναγκαστικές παύσεις εργασίας; ΝΑΙ ΟΧΙ
- α) Για λόγους μητρότητας;
β) Για συνδικαλιστικούς λόγους;
γ) Για λόγους περιορισμού ή κατάργησης της επιχείρησης;
(σημειώστ με X το αντίστοιχο τετράγωνο)
5. Εργάζεστε το τελευταίο εξάμηνο; ΝΑΙ ΟΧΙ
Αν ΟΧΙ α) για λόγους μητρότητας;
β) για λόγους μη εύρεσης εργασίας;
γ) απολυθήκατε για συνδικαλιστικούς λόγους;
δ) άλλοι λόγοι
6. Η επιλογή του επαγγέλματός σας έγινε σύμφωνα με τις δικές σας επιθυμίες ΝΑΙ ΟΧΙ
ή επέδρασαν άλλοι παράγοντες και ποιοί;
7. α) Αντιμετωπίσατε δυσκολίες στην επαγγελματική σας εξέλιξη λόγω φύλου; ΝΑΙ ΟΧΙ
β) Κατέχετε σήμερα ανώτατη θέση στην επαγγελματική σας ιεραρχία; ΝΑΙ ΟΧΙ
8. α) Αμοίβεστε εξ ίσου με τους ομοιόβαθμους και με ίσο χρόνο υπηρεσίας άνδρες συναδέλφους σας; ΝΑΙ ΟΧΙ
β) Παίρνετε τα ίδια επιδόματα οικογενειακών βαρών με τους άνδρες συναδέλφους σας; ΝΑΙ ΟΧΙ
9. α) Έχετε δικαίωμα συνταξιοδότησης στον ίδιο χρόνο με τους άνδρες συναδέλφους σας; ΝΑΙ ΟΧΙ
β) Η σύνταξή σας έχει το ίδιο ύψος με των ανδρών του κλάδου σας; ΝΑΙ ΟΧΙ
γ) Τί γνώμη έχετε για την κατάργηση του δικαιώματος των γυναικών για συνταξιοδότηση στη 15ετία; ΝΑΙ ΟΧΙ

μανικών στρατοπέδων ή τους επιστήμονες της βόμβας νετρονίου και των άλλων τρομακτικών όπλων μαζικής καταστροφής. Αν οι δεύτεροι, αυτοί που βάζουν την επιστήμη τους στην υπηρεσία του ολέθρου είναι οι λίγοι, οι άλλοι οι πολλοί, οι επιστήμονες με τη συνείδηση του χρέους, οι πνευματικοί άνθρωποι πρέπει να ενημερώσουν, να πείσουν, να μπουν επικεφαλής στο μεγάλο φιλειρηνικό μας κίνημα. Στη γνώση για το κακό πρέπει να αντιπαραταχθεί η γνώση για το καλό. Το κοινωνικό σύνολο έχει «επενδύσει» τις ελπίδες του στους επιστήμονες, στους διανοούμενους, στους σκεπτόμενους ανθρώπους. Και πρέπει να τονίσουμε με υπερηφάνεια ότι οι Έλληνες επιστήμονες, γυ-

ναίκες και άντρες σ' όλη την κλίμακα των επιστημών, αντιπροσωπεύονται και μετέχουν δραστήρια στο κίνημα της Ειρήνης. Και ισότιμα και ισάξια οι γυναίκες επιστήμονες. Κοντά στη γνώση, η ευαισθησία του φύλου, η ευαισθησία της μητέρας μπροστά στον κίνδυνο του πολέμου. Το κίνημα Ειρήνης αισθάνεται υπερηφάνεια γιατί συγκαταλέγει στα δραστήρια μέλη του, στις επιτροπές Ειρήνης, στο Προεδρείο και τη Γραμματεία της ΕΕΔΥΕ, στις Επιτροπές Ειρήνης Διανοουμένων και καλλιτεχνών γυναίκες επιστήμονες, που προσφέρουν τις δυνάμεις, τις γνώσεις, την ευρηματικότητα, την αντοχή και το θάρρος, αποδεικνύοντας ότι η ισοτιμία δεν χαρίζεται αλλά καταχτιέται και ότι η

υπεράσπιση της Ειρήνης αποτελεί πρωταρχικό καθήκον.

Γνωρίζουμε καλά ότι ομάδες επιστημόνων, κατά κλάδους επιστήμης μελετούν, εξειδικεύουν και εκκλαίκεύουν τα προβλήματα που συνδέονται με τους εξοπλισμούς, επισημαίνουν με την πειστικότητα των επιστημονικών στοιχείων τα φοβερά αποτελέσματα μιας πυρηνικής σύρραξης, συνδέουν το πρόβλημα των εξοπλισμών με τη φοβερή οικονομική κρίση που μαστίζει τους λαούς, ιδιαίτερα του τρίτου κόσμου, μάχονται για την Ειρήνη, δημιουργούν για την Ειρήνη, δημιουργούν για τη ζωή, είναι άξιοι ΟΔΗΓΗΤΕΣ.

Διεθνές Σεμινάριο Κοπεγχάγης 29 - 30 Απριλίου 1983

Λίτσα Παπαντωνίου, νομικού
Προέδρου του ΣΕΕ

Η Παγκόσμια Δημοκρατική Ομοσπονδία Γυναικών με την συνεργασία της Δανικής Συνομοσπονδίας Δημοκρατικών Γυναικών οργάνωσε ένα σεμινάριο στην Κοπεγχάγη στις 29 - 30 Απρίλη 1983 με θέμα:

«Οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες από τον ανταγωνισμό των εξοπλισμών πάνω στην κατάσταση των γυναικών και των οικογενειών τους».

Σε σχετική πρόσκληση για συμμετοχή του Σ.Ε.Ε. στις εργασίες αυτού του σεμιναρίου, το Δ.Σ. κρίνοντας εξαιρετικά χρήσιμη την παρουσία μας σε μια διεθνή συζήτηση γύρω από το σημαντικό αυτό θέμα αποφάσισε την συμμετοχή του Σ.Ε.Ε. και ώρισε εκπρόσωπό του την υπογράφουσα.

Θα επιχειρήσω μια σύντομη παρουσίαση των εργασιών του σεμιναρίου, όπως ήταν δυνατό να συγκρατήσω, γιατί δυστυχώς λόγω της πολύ σύντομης διάρκειας δεν μας διανεμήθηκαν αντίγραφα των ομιλιών ούτε και των βασικών εισηγήσεων (panel). Σε άλλο τεύχος του Δελτίου θα δημοσιεύσουμε συμπληρωματικά όσα εν συνεχεία ενδιαφέροντα στοιχεία θα έχουμε.

Γενικά θάθελα να παρατηρήσω:

α. Ανεξάρτητα από το πολύ σημαντικό καθεαυτό θέμα του σεμιναρίου, η οργάνωσή του μέσα στα τόσο περιορισμένα χρονικά όρια, με συνδυασμό κατά κανόνα το κύρος των ομιλητριών που είχαν τις βασι-

κές εισηγήσεις το έκαναν εξαιρετικά ενδιαφέρον, πυκνό, με απόψεις στηριγμένες σε τεκμηριωμένα στοιχεία κατά χώρα και γι' αυτό πειστικό σε συμπεράσματα.

β. Στο σεμινάριο συμμετείχαν εκπρόσωποι γυναικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων από είκοσι και πλέον χώρες, Ευρώπης (ανατολικής και δυτικής), Σοβιετικής Ένωσης, Αμερικής, Καναδά, όπως και εκπρόσωποι διεθνών γυναικών οργανώσεων και επίσης μεγάλη αντιπροσωπεία από γυναικείες οργανώσεις της Δανίας που ήταν η φιλοξενούσα χώρα. Έτσι το ενδιαφέρον που έχουν πάντα οι διεθνείς συναντήσεις ήταν εξαιρετικά ζωηρό και από το πλήθος των παρατηρήσεων και δεδομένων που δόθηκαν από τις διάφορες και με διάφορα πολιτικά και κοινωνικά συστήματα χώρες και από σχετικές συνομιλίες και επαφές με ορισμένες εκπροσώπους που ήταν δυνατόν να γίνουν στα περιορισμένα χρονικά όρια του σεμιναρίου. Ήθελα να τονίσω σαν συμπερασματική διαπίστωση, πόσο συμπίπτουν οι θέσεις των γυναικών όλων των χωρών, όχι μόνο για τα θέματα που άμεσα τις αφορούν, αλλά και σ' όλα τα καυτά σύγχρονα προβλήματα πολιτικά και κοινωνικά. Κάτι που οδηγεί στην σκέψη -και πρέπει αυτό να επισημαίνεται- ότι η γυναίκα, λυτύτερη από προλήψεις και συμφέροντα παρελθόντος, λόγω ακριβώς του παραμερισμού της από την πολιτική ζωή επί αιώνες, έχει «το προνόμιο», να κατανοεί άμεσα και σωστά τα σύγχρονα προβλήματα και να τοποθετείται κατά κανόνα στις πιο προοδευτικές θέσεις για την αντιμετώπισή τους. Αυτή την υπεροχή δικαιούμαστε να την προβάλλουμε.

γ. Η υποδοχή από την διεθνή οργάνωση (F.D.I.F.) και η φιλοξενία από τις Δανικές γυναικείες οργανώσεις ήταν πολύ φιλική. Ιδιαίτερα θερμή προς την ελληνική αντιπροσωπεία ήταν η Γεν. Γραμματέας της Ομοσπονδίας κ. MIRJAM VIRE - TUOMINE, η οποία και στην τελική ομιλία της έκανε ειδική μνεία για την συμβολή μας στις εργασίες του σεμιναρίου. Οι εκπρόσωποι από ελληνικές πλευράς ήταν οι κυρίες Μαρία Μεντή και Γεωργία Ζωγράφου από την Συνομοσπονδία Οικογενειακών Οργανώσεων στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, και Λ. Παπαντωνίου από τον Σύνδεσμο Ελληνίδων Επιστημόνων. Επίσης μετείχαν και τρεις εκπρόσωποι γυναικών οργανώσεων της Κύπρου.

Οι εργασίες, ολοήμερες για τις δύο ημέρες του σεμιναρίου, άρχισαν με μια σημαντική ομιλία της Γεν. Γραμματέως κυρίας MIRJAM VIRE - TUOMINEN. Στην αρχή η ομιλήτρια αναφέρθηκε στην επικίνδυνη επιδείνωση της διεθνούς κατάστασης από τον άφρονα ανταγωνισμό των εξοπλι-

σμών και στον κίνδυνο μιας πυρηνική καταστροφής της ανθρωπότητας. Ετόνισε στη συνέχεια πως ποτέ άλλοτε δεν έχουν δαπανηθεί και σπαταληθεί τόσο μυθώδη ποσά για στρατιωτικούς σκοπούς για να καταλήξει στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που αναπόφευκτα ακολουθούν, σε βάρος όλων των λαών του πλανήτη μας. Ανέφερε ενδιαφέροντα στοιχεία για τον αριθμό των ανέργων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (12 εκατομμύρια το 1982) και την Αμερική (1.1/2 εκατομμύρια δίχως να υπολογισθούν και οι μερικώς απασχολούμενοι). Στη συνέχεια, θυμίζοντας ότι η FDIF ιδρύθηκε το 1945 με τον όρκο «ποτέ πια πόλεμος, ποτέ πια φασισμός» δήλωσε ότι μένει πιστή σ' αυτό τον όρκο. Τέλος αναφέρθηκε στην «Παγκόσμια Συνέλευση για την Ειρήνη και την Ζωή ενάντια στον πυρηνικό πόλεμο», που θα συνέλθει στην Πράγα από 21 ως 26 Ιουνίου αυτό το χρόνο, όπου τα συμπεράσματα αυτού του σεμιναρίου θα είναι πολύ χρήσιμα. Όπως επίσης το υλικό του σεμιναρίου θα χρησιμοποιήσει και για την III Παγκόσμια Διάσκεψη που θα λάβει χώρα το 1985 στο Ναϊρόμπι όπου θα εκτιμηθούν τα αποτελέσματα της Δεκαετίας της Γυναίκας -Ισότητα, Ανάπτυξη, Ειρήνη- όπως είχαν διατυπωθεί στη διάσκεψη της Πράγας το 1980. Τέλος η Γεν. Γραμματέας έδωσε το λόγο στις εισηγήτριες (panelis) για το κάθε θέμα από τα τέσσερα που ήσαν στην ημερήσια διάταξη και κατά σειρά ήσαν τα εξής:

1. Ανεργία και γυναίκες.
2. Κοινωνική ασφάλεια και οικογένειες
3. Η μεταστροφή της στρατιωτικής παραγωγής για ειρηνικούς σκοπούς.
4. Ο ρόλος των γυναικών στα εργατικά συνδικάτα, στις γυναικείες και άλλες οργανώσεις, στην πάλη για την ειρήνη και τα δικαιώματα της γυναίκας.

Μετά τις ομιλίες επακολούθησε συζήτηση και την δεύτερη ημέρα δόθηκε ο λόγος σε εκπροσώπους που ζήτησαν να παρέμβουν με δικές τους παρατηρήσεις στα διάφορα θέματα.

Παρακάτω δημοσιεύονται σε ελληνική μετάφραση η παρέμβαση της εκπροσώπου του ΣΕΕ πάνω στο δεύτερο θέμα και η παρέμβαση της κ. Ελένης Ζωγράφου στο τέταρτο θέμα.

Η παρέμβαση της εκπροσώπου της ΟΓΕ δεν δημοσιεύεται για τεχνικούς λόγους.

Λίτσα Παπαντωνίου, Πρόεδρος Σ.Ε.Ε.

Θα ήθελα να συγχαρώ πρώτα τις φίλες που πήραν τον λόγο χθες με εισηγήσεις τόσο ενδιαφέρουσες και πέτυχαν σ' αλήθεια να φανερώσουν τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που ο ανταγωνι-

αμός των εξοπλισμών έχει προκαλέσει σε βάρος των γυναικών και των οικογενειών τους.

Το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί στη ζωή των λαών είναι τόσο σοβαρό και τόσο περίπλοκο που είναι σχεδόν αδύνατο, μέσα στα χρονικά όρια των δύο ημερών του σεμιναρίου, να αναλυθεί από όλες τις πτυχές του.

Θα ήθελα να συμμετάσχω κι εγώ σ' αυτή την προσπάθεια, με μερικές γενικές συμπληρωματικές παρατηρήσεις στο 2ο θέμα, ειδικά για τις συνέπειες της αύξησης των εξοπλισμών πάνω στην κοινωνική ασφάλεια, αναφερόμενη συγχρόνως στην χώρα μου, την Ελλάδα.

Ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών, η συγκέντρωση όπλων μαζικής καταστροφής δεν συνιστούν μόνο μια απειλή για μια πυρηνική καταστροφή, αλλά καταστρέφουν, ήδη, όπως πολύ σωστά ειπώθηκε χθες. Οι μεγάλες δυνάμεις πωλούν όπλα στις χώρες που δεν έχουν τη δυνατότητα να κατασκευάσουν οι ίδιες, χώρες υποανάπτυκτες, ή λιγότερο αναπτυγμένες βιομηχανικά και αυτές οι χώρες αγοράζουν τα όπλα, παλαιά ή νέα, γιατί οι γειτονικές χώρες έχουν ήδη αγοράσει. Και μ' αυτό τον τρόπο το κακό γενικεύεται και δεν υπάρχουν πλούσιοι ούτε φτωχοί που δεν πληρώνουν το κόστος αυτού του διεθνούς ανταγωνισμού.

Είναι φανερό ότι το κόστος είναι πολύ βαρύ. Έχουν υπολογίσει ότι ένα εκατομμύριο δολάρια ξοδεύεται κάθε λεπτό για τους εξοπλισμούς, τις έρευνες για νέα όπλα και τις στρατιωτικές δαπάνες. Οι συνέπειες αυτής της τεράσιας δαπάνης είναι πολύ γνωστές: Το ένα τέταρτο περίπου του πληθυσμού της γης δεν έχει ιατρικές φροντίδες. Περισσότερο από μισό δισεκατομμύριο άνθρωποι υποσιτίζονται. Επίσης εκατομμύρια ανθρώπων είναι άστεγοι και εκατοντάδες εκατομμύρια παιδιά δίχως σχολείο.

Αλλά το κόστος αυτού του ανταγωνισμού των εξοπλισμών είναι βαρύ ακόμα και για τις πολιτισμένες χώρες - τις καπιταλιστικές και όχι λιγότερο, τις σοσιαλιστικές. Έθεσα χθες ένα ερώτημα, ακριβώς για να αποκαλυφθή αυτό το κόστος: ποιο είναι στις διάφορες χώρες, πλούσιες ή φτωχές, το ποσοστό, επί του καθαρού εθνικού εισοδήματος, των στρατιωτικών δαπανών και συγκριτικά ποιο το ποσοστό εν σχέσει πάλι με το καθαρό εθνικό εισόδημα των δαπανών για παιδεία και των δαπανών για κοινωνική ασφάλεια και κοινωνικές δαπάνες γενικά.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Αγγλία με τις δεξίες κυβερνήσεις τους έχουν δηλώσει ότι θα μειώσουν τις δαπάνες για παιδεία -και το έχουν κιόλας εφαρμόσει-

για ν' αντιμετωπίσουν την αύξηση των στρατιωτικών δαπανών, που, κατ' ευφημισμό, τις ονομάζουν δαπάνες άμυνας.

Στην Ελλάδα, μια χώρα όχι πλούσια, στην διαδικασία της ανάπτυξης, οικονομικής και σοσιαλιστικής, ποια είναι η απάντηση στα παραπάνω προβλήματα; Δυστυχώς οι στρατιωτικές δαπάνες -που στην πραγματικότητα στον τόπο μας είναι δαπάνες εθνικής άμυνας- αντιπροσωπεύουν το 6-7% του καθαρού εθνικού προϊόντος, ένα ποσοστό από τα πιο ψηλά στον κόσμο, ενώ οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλειας βρίσκονται αναλογικά σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο των ανεπτυγμένων χωρών (3 - 4% και 16 - 17% αντίστοιχα).

Γενικά, φαινομενικά τουλάχιστο, η νομοθεσία κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα δεν κάνει κατ' άμεσο τρόπο διακρίσεις σε βάρος της ασφαλισμένης γυναίκας. Αλλά οι κοινωνικές αντιλήψεις που υπάρχουν στη βάση της κοινωνικής ασφάλειας οδηγούν σε ανισότητες απαράδεκτες για τη σύγχρονη πραγματικότητα. Η αρχή του οικογενειακού δίκαιου, που ίσχυε μέχρι πριν 2 - 3 μήνες ότι ο άνδρας είναι ο αρχηγός -η κεφαλή- της οικογένειας και ο μόνος υπεύθυνος για τη συντήρηση της οικογένειας, είχε οδηγήσει σε ρυθμίσεις που είναι ανάγκη να τροποποιηθούν για να εξατομικευθεί το δικαίωμα της γυναίκας στην κοινωνική ασφάλεια.

Αυτό πραγματοποιήθηκε από τη σοσιαλιστική κυβέρνηση την πρώτη χρονιά - 1982- μετά τις βουλευτικές εκλογές, όσον αφορά τις αγρότισσες. Οι γυναίκες αυτές εργάζονταν ολόκληρη ζωή στην γεωργία, αλλά αν ήσαν παντρεμένες δεν είχαν κανένα δικαίωμα σε σύνταξη. Ήταν ο σύζυγος ο μόνος που έπαιρνε σύνταξη, λίγο προσαυξημένη και για τη δουλειά της γυναίκας του. Σύμφωνα με το νέο νόμο η γυναίκα - αγρότισσα άμεσά έχει δικαίωμα για ατομική σύνταξη και όταν είναι παντρεμένη.

Για τις γυναίκες που εργάζονται σαν μισθωτές και σε ανεξάρτητα επαγγέλματα αυτό το πρόβλημα δεν υπάρχει. Έχουν δικαίωμα για μια σύνταξη ατομική. Εν τούτοις υπάρχουν κι άλλες ανισότητες που απορρέουν από την αρχή ότι ο άνδρας είναι ο αρχηγός της οικογένειας, αν και η αρχή αυτή έχει καταργηθεί επιτέλους από τον πρόσφατο νόμο που αναμόρφωσε το οικογενειακό δικαίο στη χώρα μας και κατάργησε κάθε διάκριση σε βάρος της γυναίκας μέσα στην οικογένεια. Αυτές οι ανισότητες υπάρχουν ακόμα στο σύστημα της κοινωνικής ασφάλειας π.χ. στο γεγονός ότι η σύνταξη της παντρεμένης γυναίκας δεν μεταβιβάζεται μετά το θάνατό της στα παιδιά της ή στον άντρα της.

Αλλά υπάρχουν De Facto ανισότητες

πιο σοβαρές ακόμη.

Είναι η μεγάλη κατηγορία των γυναικών που εργάζονται στις μικρές επιχειρήσεις του συζύγου τους, «συμβοηθούντα μέλη» («Auxiliaires Familiales») όπως έχουν ονομασθεί. Χωρίς αμοιβή, χωρίς κοινωνική ασφάλεια. Δίχως οικογενειακές παροχές, δίχως σύνταξη - αν και εργάζονται περισσότερο παρά ένα μισθωτός.

Μια άλλη κατηγορία, επίσης ενδιαφέρουσα στην Ελλάδα είναι οι γυναίκες που εργάζονται με «το κομμάτι» στο σπίτι. Είναι οι γυναίκες που μένουν επίσης έξω από το σύστημα κοινωνικής ασφάλειας γιατί εργάζονται στο σπίτι (συνήθως στον τομέα της υφαντουργίας, χειροτεχνίας κλπ). Όλα αυτά τα παραδείγματα αποδεικνύουν ότι υπάρχει μια πολύ σοβαρή ανισότητα σε βάρος της γυναίκας στο τομέα της κοινωνικής ασφάλειας αν και δεν είναι ορατή στη νομοθεσία.

Αλλά ακόμη πιο πολύ, η πιο σοβαρή ανισότητα προκύπτει από τις δυσχέρειες που υπάρχουν πάντα για τη γυναίκα για να βρει και να κρατήσει μια δουλιά κανονική - αναλύθηκε αυτό αρκετά στο σεμινάριο: Η γυναίκα δεν έχει τις ίδιες ευκαιρίες με τον άνδρα στην απασχόληση. Η γυναίκα - μητέρα ακόμη περισσότερο. Δεν υπάρχουν άδειες μητρότητας ούτε άδειες για λόγους οικογενειακούς (γονικές). Αυτός είναι ο λόγος που δεν εργάζεται κατά κανόνα η γυναίκα και γιατί παύει να εργάζεται όταν παντρευτεί ή όταν έχει παιδιά. Έτσι μένει τόσο συχνά έξω από το σύστημα κοινωνικής ασφάλειας. Η ανεργία που χτυπάει πρώτα τη γυναίκα εργαζόμενη είναι το τελευταίο χτύπημα.

Η Οργάνωσή μας στην Ελλάδα μαζί με τις άλλες γυναικείες οργανώσεις μελετούμε όλα αυτά τα προβλήματα ανισότητας της γυναίκας στον τομέα της απασχόλησης και της κοινωνικής ασφάλειας.

Η ισότητα των γυναικών σ' όλες τις φάσεις της ζωής, στην οικογένεια, την οικονομία, την πολιτική, είναι ήδη μια υποχρέωση δίχως προθεσμία, που προκύπτει από το Σύνταγμα του 1975 - μια συνταγματική επιταγή. Και οι γυναίκες στην Ελλάδα, θα αγωνιστούμε, παρά την οικονομική κρίση και τη διεθνή κατάσταση των εξοπλισμών, για να εξαλειψουμε κάθε διάκριση σε βάρος μας. Και το ελπίζουμε.

Αλλά η πάλη κατά του ανταγωνισμού των εξοπλισμών είναι πρωταρχική και οι γυναίκες στην Ελλάδα αισθανόμαστε συνυπεύθυνες γι' αυτούς τους αγώνες

με όλες τις γυναίκες του κόσμου.

Ελένη Ζωγράφου
Σύμβουλος της Ελληνικής Εταιρίας
Πολιτικής Επιστήμης, Πρόεδρος
της Πανελληνίας Ένωσης Νοικοκυρών
«Οικογένειες, Κοινωνική Ασφάλιση,
Ασφάλεια της κοινωνίας»

Αγαπητές φίλες της Παγκόσμιας Δημο-
κρατικής Οργάνωσης Γυναικών, αγαπη-
τές αδελφές της Δημοκρατικής Ομο-
σπονδίας Δανέζων Γυναικών.

Πολύ με συγκίνησε η πρόσκληση που
έλαβα για το σημερινό σας σεμινάριο.
Μόλις διάβασα τα τέσσερα θέματα που
επιλέξατε για φέτος, πρόσεξα κυρίως
ότι δεν διαφοροποιείτε τα προβλήματα
των γυναικών από τα προβλήματα της
οικογένειας στο σύνολό της.

Πάντα είχα την πεποίθηση ότι μόνη,
μόνες, δεν μπορούσα να κάνω τίποτα
μέσα στην κοινωνία που σ' αυτήν έχω
μέχρι τώρα ζήσει: Γαλλία, Ελβετία, Ιτα-
λία, Βέλγιο, Καναδάς, Ελλάδα... Στον
κόσμο αυτόν όπου είναι αδύνατο να
ακουστεί μια μοναχική φωνή, η ομάδα
είναι το πρώτο μόριο της έκφρασης της
Κοινής Γνώμης. Είναι αυτονόητο ότι η
πίσημη της ομάδας είναι ισχυρότερη από
την πίσημη του απομονωμένου ατόμου,
και η πρώτη ομάδα βάσης, το πρώτο
σκαλοπάτι οργάνωσης, η πρώτη ομάδα
πίσημη είναι η οικογένεια.

Πρώτη παλαιά μου διαπίστωση: ο
καπιταλιστικός πολιτισμός του 20ου αι-
ώνα, ο καπιταλιστικός τρόπος παραγω-
γής έχει δουλέψει για να ελαττώσει, να
σμικρύνει, και μάλιστα να εξαφανίσει
την οικογένεια, τόσο στην πατριαρχική
της μορφή, όσο και στην πιο στενή της
ολιγάριθμη μορφή.

Σαράντα χρόνια δουλεύω σε «οικο-
γενειακές» οργανώσεις και έχω ζήσει
την τάση των οικογενειών να οργανω-
θούν. Το 1947 ήμουν από τα ιδρυτικά
μέλη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικο-
γενειακών Οργανισμών, που συνεργά-
ζεται με την Παγκόσμια Δημοκρατική
Οργάνωση Γυναικών.

Επί πλέον, υπήρξα μάρτυς της εξέλι-
ξης της ίδιας της έννοιας «οικογέ-
νεια». Σήμερα, ο όρος αυτός καλύπτει:

- Τις οικογένειες, βασισμένες στο
γάμο και στη γενεαλογική σειρά, νό-
μιμη και υιοθετημένη.

- Τα νέα ζευγάρια χωρίς παιδιά

- Το κάθε άτομο που ανατρέφει ένα
παιδί, χωρίς να προϋπολογίζεται ακρι-
βώς η κοινωνική του κατάσταση.

Δημογραφικά, από το 1965-1970, τα

καπιταλιστικά κράτη χάνουν ταχύτητα:
οι γεννήσεις γίνονται ολοένα και πιο
λίγες από τους θανάτους.

Οι περισσότερες οικογένειες, έτσι
που τις έχουν καθορίσει, δεν θέλουν
με κανένα τρόπο να αποκτήσουν περισ-
σότερα από 2 παιδιά. Πάνω από το 25%
του πληθυσμού παραμένει έξω από τη
διαδικασία αναπαραγωγής και αυτό εξη-
γεί το πως οι πληθυσμοί πέφτουν σε
κατώτερα επίπεδα σε κάθε γενιά.

Τα κράτη έχουν αναγνωρίσει ότι οι
ενήλικοι που μεγαλώνουν παιδιά βρί-
σκονται αναπόφευκτα σε μειονεκτική
θέση απέναντι σε κεινούς που δεν
έχουν παιδιά. Έχει γίνει συνείδηση σε
πλατιά κοινωνικά στρώματα ότι είναι
δικαίωμα και υποχρέωση του κάθε κρά-
τους να παίρνει μέτρα που, τουλάχισ-
τον, να μειώνουν τις διαφορές του
βιοτικού επιπέδου που ξεκινάνε από τις
γονικές υποχρεώσεις.

Αναφέρουμε τέττα μέτρα που εφαρ-
μόζουν η επιθυμούν να εφαρμόσουν,
τα κράτη για να βοηθήσουν τις οικο-
γένειες:

1) οικογενειακά επιδόματα

2) μειώσεις σε φορολογικές υποχρε-
ώσεις.

3) Ειδικές ευκολίες, όπως χορήγηση
αδειών στους γονείς, χωρίς επιπτώσεις
στην σταδιοδρομία τους, για να βοηθη-
θούν στο να αναθρέψουν τα παιδιά
τους.

4) Ειδική βοήθεια στις οικογένειες
για να εξασφαλίσουν κατάλληλη στέγα-
ση.

5) Κοινωνικούς εξοπλισμούς, επαρ-
κείς για όλες τις ανάγκες του παιδιού.

6) Για όλες τις οικογένειες, ένα
υλικό και κοινωνικό περιβάλλον ασφά-
λές και υγιεινό κλπ.

Λέγω κλπ., κλπ. γιατί θέλω να σταθώ
στο τελευταίο αυτό σημείο. Δεν έχω
πολλή ώρα για να σας μιλήσω και είναι
πολλά αυτά που θέλω να σας πω.

Είναι και λογικό και δίκαιο το να
διεκδικούν οι οικογένειες μια τέττα
κοινωνική ασφάλιση, τέττες ασφάλειες,
τέττες παροχές που να μπορούν να
ζήσουν, και μάλιστα να ζήσουν ικανο-
ποιώντας τις βασικές ανάγκες της οικο-
γένειας, πάνω σε μια σίγουρη βάση,
χωρίς το άγχος της αβεβαιότητας.

Αλλά...

Αλλά είναι δυνατό να ζήσουν οι
οικογένειες χωρίς ένα φυσικό και κοι-
νωνικό περιβάλλον απόλυτα σίγουρο
και υγιεινό;

Είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν αυ-
τές οι ανάγκες των οικογενειών σε
κράτη που ξοδεύουν περισσότερα για
παράλογους εξοπλισμούς παρά για ό-

λες τις κοινωνικές ανάγκες ανθρώπι-
νης διαβίωσης των άγρια φορολογου-
μένων για (υποτίθεται) αυτές τις ανά-
γκες οικογενειών εργαζομένων;

Μπορούν οι οικογένειες να ζουν και
να ανατρέφουν παιδιά μέσα σ' ένα πε-
ριβάλλον πολεμικής προετοιμασίας για
«αντιμετώπιση» πυρηνικής εξόντωσης;
Μπορούν να δεχτούν να ξοδεύεται ο
μόχθος τους για να σκοτώνονται εκα-
τομμύρια άμαχος πληθυσμός (25 εκα-
τομμύρια έχουν σκοτωθεί τα 35 τελευ-
ταία χρόνια); Μπορούν να μένουν αδρα-
νοποιημένες πάνω σε ένα πλανήτη
όπου τα Μιλέντ και τα Σεβέζο σκοτώ-
νουν και δηλητηριάζουν πόλεις και χω-
ριά, ακόμα και σε χώρες που δεν βρί-
σκονται σε εμπόλεμο κατάσταση;

Σε ένα πλανήτη όπου τα σφαγεία των
Σαμπρά και Σατήλα στην Βηρυττό είναι
στο τέλος ενός ατέλειωτου καταλόγου
που δεν ξέρουμε αν ποτέ και πότε θα
κλείσει;

Σ' έναν κόσμο όπου 15-20 εκατομ-
μύρια παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο από
πείνα... όπου εκατομμύρια οικογένειες
πεθαίνουν από δίψα... όπου ολόκληρα
κράτη δεν έχουν ποτέ επαρκή τροφή ή
εγκαταστάσεις πόσιμου νερού; Έναν
κόσμο που δεν ρωτήθηκαν ποτέ οι
μανάδες, τα παιδιά, οι οικογένειες αν
μπορούν να τον ανεχτούν;

Στα κράτη αυτά όπου ο χρηματιστι-
κός πόλεμος, η ταξική εκμετάλλευση, η
ιμπεριαλιστική κερδοσκοπία συνεχίζο-
νται από κείνους που ήταν οι υπαίτιοι
του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου και
δολοφόνοι των εκατομμυρίων νεκρών
και αναπήρων. Στα κράτη αυτά που
σκοτώνουν, βασανίζουν, δολοφονούν,
με χίλιους τρόπους.

Στον κόσμο αυτόν που, τέλος, η βία
είναι νόμος, και ο νόμος είναι βία.
Όπου, ό,τι είναι όμορφο και καλό για
τις οικογένειες εξαφανίζεται, όπου οι
οικογένειες παύουν να υπάρχουν, όπου
ο Τρίτος, ο Τέταρτος παγκόσμιος πόλε-
μος είναι η καθημερινή, καταστροφική,
απάνθρωπη πραγματικότητα και η προε-
τοιμασία του πυρηνικού ολοκαυτώμα-
τος του Πλανήτη...

Ας τα νοιώσουμε βαθιά αυτά που
ζούμε για να αντιμετωπίσουμε το μέλ-
λον μας.

Με όλη την τρυφερότητα του ποιή-
ματος της παιδικής μου ηλικίας που
υμνούσε τον κόσμο ειρήνης όπου «όλα
τα παιδιά δίνανε τα χέρια»...

Με όλη την δύναμη όλων των οικογε-
νειών όλου του πλανήτη, με όλη την
δύναμη όλων των γυναικών που θέλουν
να σκοτώσουν τον πόλεμο και να κτί-
σουν ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ.

Η ανεργία πλήττει
περισσότερο
τις γυναίκες
από τους άνδρες

Ανεργία και γυναίκες

Δανάης Μυλωνάκη-
δικηγόρου
μέλους Δ.Σ. ΣΕΕ

Όπως είναι γνωστό, τα τελευταία χρόνια, η ανεργία στην Ελλάδα εξελίσσεται με απειλητικούς ρυθμούς. Οι κατηγορίες που πλήττονται κυρίως από αυτήν είναι οι νέοι, οι γυναίκες, οι ανάπηροι κι οι ανειδίκευτοι εργαζόμενοι. Ειδικότερα για τους νέους ανέργους κάτω των 30 ετών και των δύο φύλων, εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν το 63% του συνόλου των ανέργων, ενώ η συμμετοχή τους στο σύνολο του εργατικού δυναμικού είναι 25,5%. Ιδιαίτερα οξύ εμφανίζεται το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, αποφοίτων Λυκείων και Πανεπιστημίων. Από όλες τις ενδείξεις, φαίνεται ότι το «ακαδημαϊκό προλεταριάτο» αυξάνεται επικίνδυνα στα πέντε τελευταία χρόνια.

Οι πραγματικές διαστάσεις της ανεργίας δεν είναι ακριβώς γνωστές εξαιτίας τόσο της έλλειψης επαρκών στατιστικών στοιχείων, όσο και της δομής της ελληνικής οικονομίας η οποία προάγει την υποαπασχόληση, την ετεροαπασχόληση, την εποχική ανεργία αλλά και την κρυμμένη ανεργία στους τομείς της «μαύρης εργασίας» και των παρασιτικών οικονομικών παραδραστηριοτήτων. Λόγοι πολιτικής σκοπιμότητας όμως, φαίνεται ότι οδηγούσαν, στο παρελθόν, στην επιλογή της απόκρυψης του πραγματικού μεγέθους της ανεργίας, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται η Ελλάδα σαν μια χώρα με πολύ λίγους ανέργους, κάτω του 3% του συνόλου του εργατικού δυναμικού, όταν άλλες χώρες με πολύ πιο ανεπτυγμένες οικονομίες ομολογούσαν ανοιχτά ότι μαστίζονται από την ανεργία.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., στο διάστημα

Απριλίου - Ιουλίου 1982, η ανεργία έφθασε το 6,1%, ενώ για τις αστικές περιοχές το ποσοστό της ήταν 8% του εργατικού δυναμικού. Κι αυτό το ποσοστό δεν περιλαμβάνει το εργατικό δυναμικό που δεν έχει ακόμη καθόλου εργαστεί, δηλαδή κυρίως νέους ανέργους και την κρυμμένη ανεργία στην γεωργία, την αγορά της «μαύρης» εργασίας κλπ.

Ειδικά για τη γυναικεία ανεργία, αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα επίσημα στοιχεία (1981) αφορούσε το 5,7% του γυναικείου εργατικού δυναμικού, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους άνδρες ήταν 3,3%. Το μεγαλύτερο ποσοστό της γυναικείας ανεργίας παίρνει ιδιαίτερη διάσταση, αν υπολογιστεί ότι το γυναικείο εργατικό δυναμικό είναι μόνο το 32% του συνολικού (1981) και ότι οι γυναίκες συμμετέχουν κατά 51% στο συνολικό πληθυσμό της χώρας. Όπως και για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, έτσι και για τις γυναίκες, ιδίως βαρύνει στο ποσοστό της ανεργίας, η συμμετοχή των ανέργων νέων γυναικών.

Έτσι, οι άνεργες κοπέλες ηλικίας 15-19 ετών ήταν το 1981 το 18,37% του συνόλου των ανέργων γυναικών, το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες ήταν 11,01%. Για τις ηλικίες από 20-24 ετών, οι γυναίκες ήταν το 35,76% του συνόλου των ανέργων γυναικών και οι άνδρες το 19,27%. Διαχρονικά, η κατάσταση της γυναικείας ανεργίας εμφανίζεται ακόμη πιο δραματική. Στην περίοδο 1975-81, το ποσοστό των ανέργων γυναικών 15-19 ετών πενταπλασιάστηκε, ενώ τετραπλασιάστηκε για τους άνδρες. Το ίδιο ποσοστό τρι-

πλασιάστηκε για τις γυναίκες 20-24 ετών και διπλασιάστηκε για τους άνδρες. (Στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε. 1981, αστικές και ημιαστικές περιοχές).

Αν η ανεργία των νέων παρουσιάζει ραγδαία αυξητική τάση μετά το 1980 αυτό προφανώς οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό στην αύξουσα ανεργία των νέων γυναικών. Πρέπει δε να παρατηρηθεί ότι το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται παρά λίγο από τη στρατιωτική θητεία που βγάζει ένα ορισμένο αριθμό νέων ανδρών αυτών των ηλικιών για δύο χρόνια από την αγορά εργασίας.

Αιτία της ανεργίας είναι κυρίως η οικονομική κρίση, όπως συμβαίνει και σε διεθνή κλίμακα. Στην Ελλάδα, όμως, υπάρχουν και ειδικότεροι παράγοντες που συμβάλουν στη διαμόρφωση του σύγχρονου φαινομένου της ανεργίας. Ανάμεσα σ' αυτούς αναφέρουμε τη δομή της ελληνικής οικονομίας που είναι πρόσφορη για τη δημιουργία παραγωγικών θέσεων εργασίας με κανονικό ρυθμό στο δευτερογενή ιδίως τομέα της οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα εμφανίζει υπερδιογκωμένο δημόσιο τομέα και συγκρατεί υψηλότατο ποσοστό εργατικού δυναμικού στην γεωργία όπου εμφανίζονται ιδιαίτερα προβλήματα υποαπασχόλησης και κρυμμένης ανεργίας. Μεγάλη σημασία για την αύξηση της ανεργίας, ιδίως των νέων, έχει επίσης η δομή και οι προσανατολισμοί του εκπαιδευτικού συστήματος.

Ο πληθωρισμός αποφοίτων εκείνων των ανωτάτων σχολών και της μέσης εκπαίδευσης που μορφώνουν άτομα ικανά να εργαστούν μόνο ή κυρίως στο δημόσιο τομέα ή στα ελεύθερα επαγ-

Τα προβλήματα των γυναικών εκπαιδευτικών

Το περιοδικό, θέλοντας να συμβάλει στην υλοποίηση του προγράμματος του Συνδέσμου σχετικά με τη διερεύνηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η επιστημονίφια της χώρας μας (ανεργία, υποαπασχόληση, ετεροαπασχόληση, επαγγελματική εξέλιξη και ειδικευση κ.λ.π.), ξεκινά απ' αυτό το τεύχος μια έρευνα αρχίζοντας από ένα κλάδο με μεγάλο ποσοστό γυναικών, τον κλάδο των Εκπαιδευτικών.

Για τα προβλήματα των γυναικών εκπαιδευτικών μας μίλησαν οι: **Μαριάννα Παπουτσοπούλου**, μέλος του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Ελλάδας (Ο.Ι.Ε.Λ.Ε.), **Ελένη Χάρου**, μέλος του Δ.Σ. της Πανελληνίας Ένωσης Αδιόριστων Εκπαιδευτικών (Π.Ε.Α.Ε.), **Μαρία Κουμάτου** και **Μ. Γαζή**, πρόεδρος και Αντιπρόεδρος αντίστοιχα του σωματείου Ξένων γλωσσών «Ο Βύρωνας», μέλη και οι δυο του Δ.Σ. της Ο.Ι.Ε.Λ.Ε.

Η έρευνα θα συνεχιστεί και στο επόμενο τεύχος με τις απόψεις των εκπροσώπων των υπόλοιπων σωματείων του κλάδου (ΟΛΜΕ, ΔΟΕ κ.λ.π.).

Μαριάννα Παπουτσοπούλου

Το 60% των εργαζόμενων στα ιδιωτικά σχολεία είναι γυναίκες. Κι αυτό γιατί οι περισσότερες νέες γυναίκες εκπαιδευτικοί προσπαθούν να καλύψουν το πρόβλημα της αδιόριστίας τους, που συχνά φτάνει τα 5-6 χρόνια, με τη στροφή τους στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Οι καθηγήτριες συχνά απασχολούνται με μειωμένο ωράριο (υποαπασχολούνται) ιδιαίτερα σε κλάδους όπως οι ξένες γλώσσες, τα καλλιτεχνικά μαθήματα, η γυμναστική, η Φυσική, και η Χημεία. Γυναίκες Μαθηματικοί βρίσκουν σοβαρά εμπόδια πρόσληψης στα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία που θεωρούν σίγουρη επένδυση την απασχόληση ανδρών. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο ιδιωτικό γυμνάσιο του Ψυχικού προσέλαβε για πρώτη φορά γυναίκες καθηγήτριες μόλις πριν δυο χρόνια!

Οι χαμηλοί μισθοί αναγκάζουν πολλές εκπαιδευτικούς να απασχολούνται τις απογευματινές ώρες κυρίως, σε φροντιστήρια.

Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα των γυναικών εκπαιδευτικών στον ιδιωτικό τομέα είναι αυτό της μητρότητας, μια που αντί να προστατεύεται γίνεται αιτία για απόλυση και ανεργία. Συχνά οι νέες μητέρες εγκαταλείπουν προσωρινά τη δουλιά τους για να φροντίσουν τα παιδιά τους με αποτέλεσμα να δημιουργούνται δυσμενείς επιπτώσεις στην συνταξιοδότησή τους, αφού επανέρχονται ύστερα από αρκετό χρονικό διάστημα.

Τα παιδιά των ιδιωτικών εκπαιδευτικών δεν καλύπτονται από τα σχολεία που εργάζονται. Έτσι, πολλές συνάδελφοι αναγκάζονται να πληρώνουν αδρά για να φροντίσει το παιδί τους το σχολείο στο οποίο απασχολούνται.

Ελένη Χάρου

Ο αριθμός των αδιόριστων εκπαιδευτικών (Δασκάλων, Καθηγητών, Νηπιαγωγών), φτάνει συνολικά τις 20.000. – Απ' αυτές το 60% τουλάχιστον είναι γυναίκες. Γυναίκες που από τα 21 ή τα 24 χρόνια τους μένουν άνεργες για διάστημα 5 ή 6 χρόνων μέχρι να διοριστεί η σειρά τους. Έτσι, σε μια ηλικία που δημιουργούν οικογένεια και γίνονται μητέρες δεν έχουν καμιά απολύτως ασφαλιστική - ιατροφαρμακευτική κάλυψη, ενώ την είχαν σαν φοιτήτριες.

Κύρια αιτία του αργού ρυθμού των διορισμών, παρ' ότι υπάρχουν μεγάλες ανάγκες διδακτικού προσωπικού στην Εκπαίδευση, είναι τα χαμηλά κονδύλια που διατίθενται από τον κρατικό προϋπολογισμό και η απρογραμμάτιστη συρροή νέων στις λεγόμενες «καθηγητικές» σχολές των Α.Ε.Ι.

Στο διάστημα της αδιόριστίας τους οι περισσότερες γυναίκες υποαπασχολούνται στην παραπαιδεία ή απασχολούνται σε εντελώς ξένες με την ειδικότητά τους εργασίες. Πρέπει να σημειωθεί ότι: Ορισμένες ειδικότητες

Μαθηματικοί, Φυσικοί - βρίσκουν σοβαρές δυσκολίες πρόσληψης ακόμη και στην παραπαιδεία και την ιδιωτική εκπαίδευση, με συχνό αποτέλεσμα την ανεργία τους μέχρι τον διορισμό στο Δημόσιο. Τα χρόνια που έχουν δουλέψει στον ιδιωτικό τομέα, δεν αναγνωρίζονται σαν χρόνια προϋπηρεσίας μετά το διορισμό. Ο διορισμός στα 30 χρόνια τους τις βρίσκει με οικογένεια με συνέπεια να είναι πολύ δύσκολη η μετακίνησή τους σε πόλεις ή χωριά μακριά από την οικογένεια.

Στο 7μελές Δ.Δ. της ΠΕΑΕ μετέχουν 3 γυναίκες. Οι νέες αδιόριστες εκπαιδευτικοί ενεργοποιούνται και αγωνίζονται με τον φορέα τους σε ίσο περίπου βαθμό με τους άντρες συναδέλφους τους.

Μαρία Κουμάτου - Μ. Γαζή

Το 90% των ξενόγλωσσων φροντιστών είναι γυναίκες. Αρκετές εργάζονται συμπληρωματικά ή προσωρινά στα φροντιστήρια ξένων γλωσσών μέχρι το διορισμό τους. Η δουλιά τους, που συχνά την εγκαταλείπουν λόγω μητρότητας, είναι κυρίως απογευματινή ή βραδινή. Επίδομα παιδιών δεν παίρνουν. Κανένας παιδικός σταθμός ή σχολείο δεν μπορεί να καλύψει τις εργαζόμενες μητέρες, ούτε και ο μισθός τους (18.000 για πλήρη απασχόληση) επαρκεί για πρόσκληση baby-sister.

Οι έγκυες συχνά απομακρύνονται με το τέλος της διδακτικής χρονιάς, αφού οι συμβάσεις λήγουν κάθε Ιούνη και όλος ο κλάδος βρίσκεται σε ανεργία τους τρεις καλοκαιρινούς μήνες.

Το ποσοστό των συνδικαλισμένων γυναικών είναι ανάλογο με τη σύνθεση του κλάδου. Στο Δ.Σ. του «ΒΥΡΩΝΑ» 6 στα 7 μέλη είναι γυναίκες. Γυναίκες ίδρυσαν το «ΒΥΡΩΝΑ» το 1975. Τέλος 2 από τις 4 γυναίκες στο 15μελές Δ.Σ. της Ο.Ι.Ε.Λ.Ε. είναι ξενόγλωσσες καθηγήτριες.

ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ

Μαρίας Αναγνωστοπούλου
αρχαιολόγου-μέλους Δ.Σ. ΣΕΕ

Το ψήφισμα 37/253 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, της 13 Μαρτίου 1983, που υιοθετήθηκε με συντριπτική πλειοψηφία, είναι νίκη τεράστιας πολιτικής σημασίας του κυπριακού λαού, στον αγώνα του για Ανεξαρτησία και Δικαιοσύνη. Το ψήφισμα, που εγκρίθηκε με 103 ψήφους υπέρ, 5 κατά, και 20 αποχές, είχε υποβληθεί στην Γ.Σ. σαν προσχέδιο από τους Αδεσμευτούς, και έγινε δεκτό χωρίς καμιά τροποποίηση. Πρέπει να τονίσουμε ότι, στις γενικές του γραμμές, είχε εγκριθεί στο Νέο Δελχί από την Συνδιάσκεψη των Αδεσμευτών, πράγμα που δείχνει την σταθερή τους συμπαράσταση, για την εθνική μας υπόθεση. Αλλά και από την ανάλυση της ψήφου των κρατών μελών του ΟΗΕ, προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία διαμορφώθηκε από την πλειοψηφία του κινήματος των Αδεσμευτών από τις ανατολικές χώρες και από την Κίνα. Αντίθετα έκαναν αποχή όλες οι χώρες του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με εξαίρεση την θετική για την Κύπρο ψήφο της Γαλλίας και της Ιρλανδίας.

Από τον Αραβικό κόσμο ελάχιστος αριθμός ψήφισε υπέρ της Τουρκίας ή έκανε αποχή, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα του, και την φορά αυτή η Λιβύη και η Σαουδική Αραβία, ψήφισαν υπέρ της Κύπρου. Και ενώ οι χώρες που ψήφισαν υπέρ αυξήθηκαν σε 4, και μειώθηκαν κατά 15, οι χώρες που έκαναν αποχή, η Τουρκία με την επεκτατική της πολιτική απομονώθηκε και καταχωρήθηκε σε κείνες τις χώρες, που με τις επεκτατικές και αλαζονικές τους δραστηριότητες, καταδικάστηκαν με ανάλογα ψηφίσματα από τον ΟΗΕ.

Από πλευράς ουσίας, το ψήφισμα 37/253 παρουσιάζει αισθητή βελτίωση με σαφώς καλύτερους συσχετισμούς σε σύγκριση με το ψήφισμα 3212 του 1974, και τις συμφωνίες κορυφής του 1977 και 1979.

Για πρώτη φορά αναφέρεται το απαράδεκτο της κατοχής και επαναβεβαιώνεται η αρχή του απαράδεκτου της κατάκτησης δια της βίας ξένων εδα-

φών. Έτσι κράτη που δεν είχαν χαρακτηρίσει την τούρκικη επέμβαση στην Κύπρο σαν εισβολή, με την σημερινή ψήφο τους, καταδικάζουν την Τουρκία: ως δύναμη εισβολής σε ξένο έδαφος, και τα στρατεύματά της στην Κύπρο, ως στρατό κατοχής.

Για πρώτη φορά αποδοκιμάζονται ενέργειες, που προωθούν τετελεσμένα γεγονότα και μεταβάλουν την δημογραφική διάρθρωση της Κύπρου.

Για πρώτη φορά καταδικάζεται η έκδοση τίτλων κυριότητας, και έτσι για πρώτη φορά επιβεβαιώνεται το δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας και του λαού της, για πλήρη και αποτελεσματική κυριαρχία και έλεγχο, πάνω σ' ολόκληρη την επικράτεια της Κύπρου.

Πρώτη φορά ψήφισμα του ΟΗΕ κάνει μνεία του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Πρώτη φορά με τρόπο σαφή ψήφισμα του ΟΗΕ, απαιτεί σαν ουσιώδη βάση και αμοιβαία αποδεκτή για τη λύση του κυπριακού, την αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων.

Οι αντιπρόσωποι των δύο κοινοτήτων καλούνται να διαπραγματευτούν ελεύθερα και πάνω σε ίση βάση, υπό την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ, σύμφωνα με τα σχετικά ψηφίσματα και τις συμφωνίες κορυφής, ώστε το ταχύτερο δυνατό να επιτευχθεί μια αμοιβαία αποδεκτή, για τις δύο κοινότητες συμφωνία.

Καλεί να γίνει σεβαστή η ελεύθερη διακίνηση των Κυπρίων, η ελεύθερη εγκατάστασή τους, το δικαίωμα ιδιοκτησίας, η επιστροφή των προσφύγων εάν το θελήσουν στα σπίτια τους σε συνθήκες ασφάλειας, και γενικά να γίνουν σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Καλούνται τα ενδιαφερόμενα μέρη να απόσχουν από ενέργειες, που αποσκοπούν την παραβίαση της ενότητας, κυριαρχίας, εδαφικής ακεραιότητας και ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Καλεί, μέσα στα πλαίσια ενός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, το Συμ-

βούλιο Ασφαλείας να εξετάσει το θέμα εφαρμογής των σχετικών ψηφισμάτων, και να υιοθετήσει όλα τα ενδεδειγμένα πρακτικά μέτρα για διασφάλιση της ταχείας και αποτελεσματικής εφαρμογής των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών.

Χαιρετίζει την πρόθεση του Γενικού Γραμματέα να επιδιώξει προσωπική ανάμιξη, και να αναλάβει πρωτοβουλίες για την προώθηση δίκαιης και μόνιμης λύσης του προβλήματος.

Αποφασίζεται να περιληφθεί το κυπριακό στην ημερήσια διάταξη της 38ης Συνόδου, και να παρακολουθήσει ο Γενικός Γραμματέας την εφαρμογή του ψηφίσματος, και να υποβάλει στην Γενική Συνέλευση έκθεση, κατά την εν λόγω Σύνοδο.

Και ενώ, με την τωρινή απόφαση του ΟΗΕ, παρουσιάζεται αυξημένο το ενδιαφέρον της παγκόσμιας κοινής γνώμης για τη λύση του κυπριακού, οι ηγέτες της Άγκυρας δηλώνουν ότι δεν δεσμεύονται και ότι δεν πρόκειται να αναγνωρίσουν το ψήφισμα. Ο Ντενκτάς το χαρακτήρισε άκυρο και απειλεί την ανακήρυξη τουρκοκυπριακού κράτους. Συγχρόνως προχωρεί στην εφαρμογή «μέτρων» στα κατεχόμενα, που αποσκοπούν στην εξουδετέρωση του ψηφίσματος της Γενικής Συνέλευσης, αρνείται να προσέλθει στις συνομιλίες, απειλεί ότι θα εκδιώξει την ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ, και αντικαθιστά την κυπριακή λίρα με το τούρκικο νόμισμα. Ο Πρόεδρος Κυπριανού σε δηλώσεις του χαρακτήρισε την αντίδραση της τουρκικής πλευράς, σαν ύβρη κατά της Διεθνούς Κοινότητας και ειδικότερα κατά του τεράστιου αριθμού κρατών, που υπερψήφισαν την απόφαση. Η κυπριακή και ελληνική κυβέρνηση σε στενή συνεργασία και με ενέργειες που συμπίπτουν απόλυτα, παρακολουθούν τις εξελίξεις και ως προς την αντιμετώπιση των τουρκικών απειλών και για την αξιοποίηση του ψηφίσματος, το οποίο θεωρούν ότι προσφέρει τις δυνατότητες για μια δίκαιη, ειρηνική και προπαντός βιώσιμη λύση του κυπριακού προβλήματος.

Ορισμένες σκέψεις γύρω από τη Διεθνή σύμβαση του ΟΗΕ. «Για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών»

Μαριάννας Ράνου-
αρχιτέκτονος-μηχανικού

Μετά από αρκετή συζήτηση, επικυρώθηκε στις 3.3.1983 από την ελληνική Βουλή η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών «για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών». Η ελληνική κυβέρνηση έχει ήδη υπογράψει τη Δ.Σ. στις 2.3.1982.

Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό, κατά τη γνώμη μας, ντοκουμέντο του ΟΗΕ. Κι αυτό, γιατί

- στις γραμμές του αποκρυσταλλώνεται και μάλιστα με λεπτομερειακό τρόπο, η σύγχρονη προοδευτική αντίληψη για την ισότητα της γυναίκας σ' όλους τους τομείς της ζωής: πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό.

- αποτελεί νομοθέτημα αυξημένης ισχύος - αφού με τη διάταξη 28 του Συντάγματος του 1975 θεσπίζεται αυξημένο τυπικό κύρος των διεθνών συμβάσεων - και μ' αυτή την έννοια, σημαντική κατάκτηση του γυναικείου κινήματος.

Η αναγνώστρια του Δελτίου έχει την ευκαιρία να μελετήσει λεπτομερειακά τη Δ.Σ. που καταχωρείται ολόκληρη σ' επόμενες σελίδες του. Εμείς κρίνουμε σκόπιμο σ' αυτό το σημειώμά μας να επισημάνουμε τρία μόνο απ' τα ζητήματα που θίγει η Σύμβαση, θεωρώντας ότι έχουν ιδιαίτερη επικαιρότητα για το ελληνικό γυναικείο κίνημα.

Πρώτο: Με σαφήνεια διατυπώνεται στη Δ.Σ. η θέση ότι η ισότητα της γυναίκας συνδέεται άμεσα με τη γενικότερη πρόοδο της κοινωνίας και ειδικότερα με την ειρήνη. Βεβαιώνεται ότι η ισότητα ευνοείται μόνο σε συνθήκες διεθνούς ειρήνης, γενικού και πλήρους αφοπλισμού και ιδιαίτερα πυρηνικού, σε συνθήκες εθνικής ανεξαρτησίας των λαών και συνεργασίας κρατών με διαφορετικά κοινωνικά συστήματα¹.

Κι ακόμη υπογραμμίζεται, ότι η ευημερία της κοινωνίας και το θέμα της ειρήνης απαιτούν τη «μεγίστη συμμετοχή των γυναικών, υπό ίσους όρους με

τους άντρες».

Κατά τη γνώμη μας αυτή είναι μια τοποθέτηση «αρχής», που χωρίς αυτήν το γυναικείο κίνημα δεν μπορεί να προχωρήσει σωστά. Δεν αρκεί σήμερα ν' αγωνιζόμαστε μέσα από το γυναικείο κίνημα μόνο για ζητήματα «καθαρά γυναικεία», αλλά να συνδέουμε τη λύση τους με τη λύση των γενικότερων ζητημάτων και ειδικά της ειρήνης. Έτσι προσεγγίζουμε πιο βαθιά τις πηγές της ανισότητας κι επόμενα τους τρόπους αναιρέσής της. Δεν μπορούμε ν' αγνοούμε π.χ. ότι η εξασφάλιση της υλικής «υποδομής» της ισότητας (βρεφονηπιακοί σταθμοί, παροχές για τη μητρότητα, εξασφάλιση του δικαιώματος της γυναίκας να εργάζεται κλπ.) εμποδίζεται βασικά σήμερα από την πολιτική των υπέρογκων στρατιωτικών δαπανών. Ούτε ότι η τέτοια πολιτική (συνοδευόμενη αναπόφευκτα από την ανεργία, όπως ιστορικά έχει αποδειχθεί) ευνοεί την επανεμφάνιση των αντιδραστικών αντιλήψεων για τη γυναίκα. Αγωνιζόμαστε για την ισότητα σωστά, όταν αγωνιζόμαστε για μια ισότητα και ειρηνική ζωή.

Δεύτερο: Με επάρκεια ερμηνεύεται στη Δ.Σ. ο όρος «ισότητα», τόσο θετικά όσο και αρνητικά. Σαν διάκριση κατά των γυναικών νοείται «κάθε διαχωρισμός, εξαίρεση ή περιορισμός που βασίζεται στο φύλο και που έχει σαν αποτέλεσμα ή σκοπό (η υπογράμμιση δική μας) να διακυβεύσει ή να καταστρέψει την απόλαυση και άσκηση από μέρους των γυναικών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων². Μ' αυτή την έννοια παροτρύνονται τα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν «ειδικά πρόσκαιρα μέτρα» υπέρ των γυναικών, που δεν πρέπει να θεωρούνται σαν «πράξη διάκρισης» σε βάρος τους (μέχρις ότου φυσικά επιτευχθούν οι αντικειμενικοί σκοποί της ισότητας) και ειδικά μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία της μητρότητας³.

Μια τέτοια θεώρηση της ισότητας, έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα,

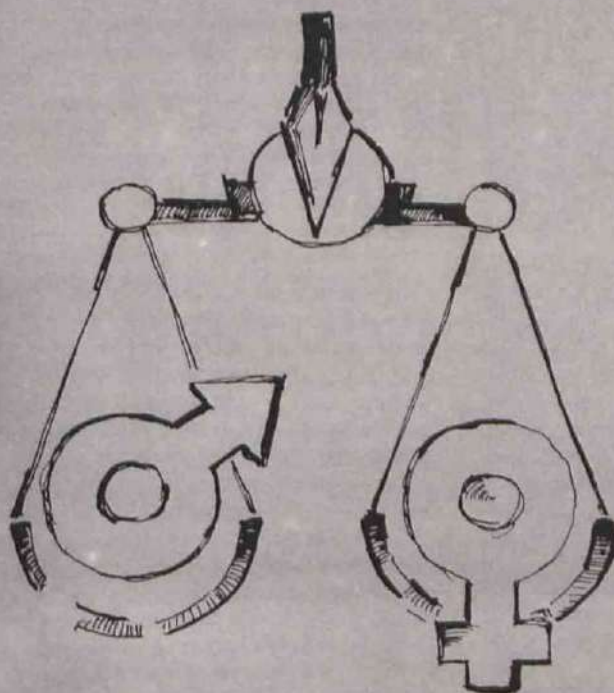
στην οποία η ένταξη στην ΕΟΚ δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα και στο ζήτημα της ισότητας. Συγκεκριμένα, από την ΕΟΚ και ιδιαίτερα μέσω του Προγράμματος Ίσων Ευκαιριών 82-85, προωθείται η αφαίρεση μιας σειράς κεκτημένων μετά από πολύχρονους αγώνες δικαιωμάτων, με το πρόσχημα της ισότητας των φύλων. «Δικαιώματα» που «στερούνται» και πρέπει ν' αποκτήσουν οι γυναίκες σύμφωνα με το προαναφερθέν Πρόγραμμα είναι:

- να εργάζονται σε βιομηχανίες όπου μετακινούνται βαριά φορτία, να εργάζονται τις Κυριακές⁴.
- να συνταξιοδοτούνται στην ίδια με τον άντρα ηλικία (με σαφή πρόθεση ν' ανέβει το όριο συνταξιοδότησης της γυναίκας σ' αυτό του άντρα κι όχι το αντίθετο)⁵.
- να μην παίρνουν «υπερβολικά μακρόχρονες άδειες μητρότητας»⁶ κ.ά.

Είναι φανερό ότι προωθείται ένα νέο μοντέλο «ισότητας», βασισμένο όχι σε μια πολιτική ίσων ευκαιριών για ανάπτυξη των γυναικών, αλλά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους απέναντι στον άντρα, ακόμη και στον βιολογικό τομέα. Αλλά μια τέτοια «άτεγκτη ισότητα», που δεν παίρνει υπόψη τον ειδικό βιολογικό ρόλο της γυναίκας στην αναπαραγωγή αλλά και την από αιώνες υποβαθμισμένη κοινωνικά θέση της κι επόμενα τις ειδικές δυσκολίες που πρέπει αυτή να απολαμβάνει ιδιαίτερα στον τομέα της εργασίας, ώστε να συνδυάζει τους ρόλους της εργαζόμενης, της μητέρας και του ενεργοποιημένου πολίτη, δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε μεγαλύτερο βάθος της ανισότητας. Μια τέτοια «πρωτόγονη» αντίληψη για την ισότητα, γίνεται επικίνδυνη όταν φορέας της είναι ένας οργανισμός όπως η ΕΟΚ...

Σ' αυτό το «λεπτό σημείο» χρειάζεται η ιδιαίτερη προσοχή τόσο των γυναικών όσο και της Κυβέρνησης. Δυο δρόμοι ανοίγονται για την αντιμετώπιση

Συμβαση για την εξαλειψη ολων των μορφων διακρισεως κατα των γυναικων

Τα Κράτη μέλη της παρούσας Συμβάσεως,

Σημειώνοντας ότι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών επαναβεβαιώνει την πίστη στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία του και στην ισότητα των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας,

Σημειώνοντας ότι η παγκόσμια Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βεβαιώνει την αρχή της μη διακρίσεως και διακηρύσσει ότι όλα τα ανθρώπινα όντα γεννιούνται ελεύθερα και ίσα σε αξιοπρέπεια και δικαίωμα και ότι το κάθε ένα μπορεί να ωφεληθεί από όλα τα δικαιώματα και από όλες τις ελευθερίες που αναφέρονται σ' αυτήν, χωρίς καμία διάκριση, κυρίως χωρίς διάκριση φύλου.

Σημειώνοντας ότι τα Κράτη μέλη των διεθνών Συμφώνων περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν υποχρέωση να εξασφαλίσουν την ισότητα των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας στην άσκηση

όλων των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, αστικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Θεωρώντας τις διεθνείς συμβάσεις που συνομολογήθηκαν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των οργανισμών για την προώθηση της ισότητας των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας,

Σημειώνοντας επίσης τις αποφάσεις, τις διακηρύξεις και τις συστάσεις που υιοθετήθηκαν από τον Οργανισμό Ηνωμένων και τους οργανισμούς για την ισότητα των δικαιωμάτων του άνδρα και της γυναίκας,

Ανησυχώντας όμως με τη διαπίστωση ότι, παρά τα διάφορα αυτά έγγραφα, οι γυναίκες εξακολουθούν ν' αποτελούν αντικείμενο σημαντικών διακρίσεων,

Υπενθυμίζοντας ότι η διάκριση κατά των γυναικών παραβιάζει τις αρχές της ισότητας των δικαιωμάτων και του σεβασμού της

Άρθρο 2.

ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ότι παρεμποδίζει τη συμμετοχή των γυναικών στην πολιτική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της χώρας του, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, ότι αποτελεί εμπόδιο στην αύξηση της ευημερίας της κοινωνίας και της οικογένειας και ότι εμποδίζει τις γυναίκες να υπηρετήσουν τη χώρα τους και την ανθρωπότητα.

Ανησυχώντας με το γεγονός ότι, στις καταστάσεις ενδείας, οι γυναίκες έχουν ελάχιστο δικαίωμα στη διατροφή, την ιατρική περίθαλψη, τη μόρφωση, την εκπαίδευση καθώς και στις δυνατότητες εργασίας και στην ικανοποίηση άλλων αναγκών.

Πεπεισμένα ότι η εγκαθίδρυση της νέας διεθνούς οικονομικής τάξεως που βασίζεται στην αμεροληψία και τη δικαιοσύνη θα συμβάλλει χαρακτηριστικά στην προώθηση της ισότητας μεταξύ του άνδρα και της γυναίκας.

Υπογραμμίζοντας ότι η εξάλειψη του apartheid, όλων των μορφών ρατσισμού, φυλετικής διακρίσεως, αποικιοκρατίας, νεοαποικιοκρατίας, επιθέσεως κατοχής και ξένης κυριαρχίας και αναμιγξέως στα εσωτερικά των Κρατών είναι απαραίτητη ώστε ο άνδρας και η γυναίκα να απολαύσουν πλήρως τα δικαιώματά τους.

Βεβαιώνοντας ότι η ενίσχυση της διεθνούς ειρήνης και της διεθνούς ασφάλειας, η ύφεση της διεθνούς εντάσεως, η συνεργασία μεταξύ όλων των Κρατών, όποια και αν είναι τα κοινωνικά και οικονομικά τους συστήματα, ο γενικός και πλήρης αποπλισμός και, ιδιαίτερα, ο πυρηνικός αποπλισμός υπό αυστηρό και αποτελεσματικό διεθνή έλεγχο, η επιβεβαίωση των αρχών της δικαιοσύνης, της ισότητας και της αμοιβαίας ωφέλειας στις σχέσεις μεταξύ των χωρών και η πραγματοποίηση του δικαιώματος αυτοδιαθέσεως και ανεξαρτησίας των λαών που είναι υπόδουλοι ξένης και αποικιοκρατικής κυριαρχίας και ξένης κατοχής, καθώς και ο σεβασμός της εθνικής κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας θα ευνοήσουν την κοινωνική πρόοδο και την ανάπτυξη και θα συμβάλουν συνεπώς στην πραγματοποίηση της πλήρους ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Πεπεισμένα ότι η πλήρης ανάπτυξη μιας χώρας, η ευημερία του κόσμου και το θέμα της ειρήνης απαιτούν τη μέγιστη συμμετοχή των γυναικών, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, σε όλους τους τομείς.

Έχοντας υπόψη τη σπουδαιότητα της συνεισφοράς των γυναικών στην ευτυχία της οικογένειας και στην πρόοδο της κοινωνίας, συνεισφορά που μέχρι σήμερα δεν έχει πλήρως αναγνωριθεί, τη σπουδαιότητα της κοινωνικής σημασίας της μητρότητας και του ρόλου των γονέων στην οικογένεια και την αγωγή των παιδιών και συνειδητοποιώντας ότι ο ρόλος της γυναίκας στην τεκνοποίηση δεν πρέπει να είναι αιτία διακρίσεως και ότι η ανατροφή των παιδιών απαιτεί τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ των ανδρών, των γυναικών και του συνόλου της κοινωνίας.

Συνειδητοποιώντας ότι ο παραδοσιακός ρόλος του άνδρα στην οικογένεια και την κοινωνία πρέπει να εξελιχθεί όσο και ο ρόλος της γυναίκας εάν θέλει κανείς να φθάσει σε μία πραγματική ισότητα του άνδρα και της γυναίκας.

Αποφασισμένα να εφαρμόσουν τις αρχές που αναφέρονται στη Διακήρυξη περί εξάλειψης της διακρίσεως κατά των γυναικών και, για το σκοπό αυτό, να υιοθετήσουν τα αναγκαία μέτρα για την κατάργηση της διακρίσεως αυτής σε όλες τις μορφές της και όλες τις εκδηλώσεις της.

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1.

Για τους σκοπούς της παρούσας Συμβάσεως ο όρος «διακρίσεις κατά των γυναικών» αφορά κάθε διαχωρισμό, εξαίρεση ή περιορισμό που βασίζεται στο φύλο και που έχει σαν αποτέλεσμα ή σκοπό να διακυβεύσει ή να καταστρέψει την με βάση την ισότητα ανδρών και γυναικών αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση από τις γυναίκες, ανεξαρτήτως της οικογενειακής τους κατάστασης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και αστικό τομέα ή σε κάθε άλλο τομέα.

Τα Κράτη μέλη καταδικάζουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών σε όλες τις μορφές της, συμφωνούν να συνεχίσουν με όλα τα κατάλληλα μέσα και χωρίς καθυστέρηση μια πολιτική που θα τείνει να εξαλείψει τις διακρίσεις κατά των γυναικών και προς το σκοπό αυτό, αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

α) Να εγγράμουν στο εθνικό τους σύνταγμα ή σε κάθε άλλη προσηκουσα νομοθετική διάταξη την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών, εάν αυτό δεν έχει γίνει ακόμα, και να εξασφαλίσουν με τη νομοθεσία ή με άλλα κατάλληλα μέσα την πραγματική εφαρμογή της εν λόγω αρχής.

β) Να υιοθετήσουν νομοθετικά μέτρα και άλλα συνδυασμένα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και κυρώσεων εν ανάγκη, τα οποία θα απαγορεύουν κάθε διάκριση κατά των γυναικών.

γ) Να εγκαθιδρύσουν δικαστική προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών σε βάση ισότητας με τους άνδρες και να εγγυηθούν, μέσω των αρμοδίων εθνικών δικαστηρίων και άλλων δημοσίων οργανισμών, την πραγματική προστασία των γυναικών εναντίον κάθε πράξεως διακρίσεως.

δ) Να απέχουν από κάθε πράξη ή άσκηση διακρίσεως κατά των γυναικών και να ενεργούν κατά τρόπο ώστε οι δημόσιες αρχές και οι δημόσιοι οργανισμοί να συμμορφωθούν στην υποχρέωση αυτή.

ε) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών που ασκούνται από ένα πρόσωπο, μια οργάνωση ή μια οποιαδήποτε επιχείρηση.

στ) Να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, για να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν κάθε νόμο, κανονιστική διάταξη, έθιμο ή συνήθεια που αποτελεί διάκριση κατά των γυναικών.

ζ) Να καταργήσουν όλες τις ποινικές διατάξεις που αποτελούν διάκριση κατά των γυναικών.

Άρθρο 3.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν σε όλους τους τομείς, ιδίως στον πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, για να εξασφαλίσουν την πλήρη ανάπτυξη και την πρόοδο των γυναικών, ώστε να τους εξασφαλίσουν την άσκηση και την απόλαυση των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών σε βάση ισότητας με τους άνδρες.

Άρθρο 4.

1. Η εκ μέρους των Κρατών μελών υιοθέτηση ειδικών προσαίρων μέτρων που αποσκοπούν στην επίτευξη της εγκαθιδρύσεως μιας πραγματικής ισότητας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών δεν θεωρείται σαν πράξη διακρίσεως όπως καθορίζεται στην παρούσα Σύμβαση, αλλά δεν πρέπει με κανένα τρόπο να έχει σαν συνέπεια τη διατήρηση κανόνων άνισων ή ξεχωριστών: τα μέτρα αυτά πρέπει να καταργηθούν μόλις επιτευχθούν οι αντικειμενικοί σκοποί στο θέμα της ισότητας ευκαιριών και μεταχειρίσεως.

2. Η εκ μέρους των Κρατών μελών υιοθέτηση ειδικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων που προβλέπονται στην παρούσα Σύμβαση, που αποσκοπούν στην προστασία της μητρότητας, δεν θεωρείται σαν μία πράξη διακρίσεως.

Άρθρο 5.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε:

α) Να τροποποιήσουν τα σχέδια και τα πρότυπα κοινωνικοπολιτιστικής συμπεριφοράς του άνδρα και της γυναίκας με σκοπό να φθάσουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων και των εθμικών ή κάθε άλλου τύπου συνηθειών που βασίζονται στην ιδέα της κατωτερότητας ή της ανωτερότητας του ενός ή του άλλου φύλου ή στην ιδέα ενός στερεότυπου ρόλου των ανδρών και των γυναικών.

β) Να ενεργήσουν κατά τρόπο ώστε η οικογενειακή αγωγή να συμβάλλει στην καλή κατανόηση ότι η μητρότητα είναι κοινωνική

λειτουργία και στην αναγνώριση της κοινής ευθύνης του άνδρα και της γυναίκας στη φροντίδα για την ανατροφή των παιδιών και για την εξασφάλιση της αναπτύξεώς τους, εξυπακουμένου ότι το συμφέρον των παιδιών είναι ο πρωταρχικός όρος σε όλες τις περιπτώσεις.

Άρθρο 6.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών διατάξεων, για να καταστείλουν, σε όλες τις μορφές τους, το εμπόριο των γυναικών και την εκμετάλλευση της πορνείας των γυναικών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 7.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών στην πολιτική και δημόσια ζωή της χώρας και, ιδιαίτερα, εξασφαλίζουν σ' αυτές, υπό ίσους όρους με τους άνδρες, το δικαίωμα:

α) Να ψηφίζουν σε όλες τις εκλογές και όλα τα δημόσια δημοψηφίσματα και να είναι εκλέξιμες σε όλους τους οργανισμούς που εκλέγονται δημόσια.

β) Να λαμβάνουν μέρος στην κατάστρωση της πολιτικής του Κράτους και στην εκτέλεσή της, να καταλαμβάνουν δημόσιες θέσεις και να ασκούν όλα τα δημόσια καθήκοντα σε όλες τις βαθμίδες της κυβερνήσεως.

γ) Να συμμετέχουν στις μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις που ασχολούνται με τη δημόσια και πολιτική ζωή της χώρας.

Άρθρο 8.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι γυναίκες να έχουν, υπό ίσους όρους με τους άνδρες και χωρίς καμία διάκριση, τη δυνατότητα να εκπροσωπούν τη χώρα τους σε διεθνή κλίμακα και να συμμετέχουν στις εργασίες των διεθνών οργανισμών.

Άρθρο 9.

1. Τα Κράτη μέλη παρέχουν στις γυναίκες δικαιώματα ίσα με εκείνα των ανδρών όσον αφορά την απόκτηση, την αλλαγή και τη διατήρηση της υπηκοότητας. Εγγώνονται ιδιαίτερα ότι ούτε ο γάμος με έναν αλλοδαπό ούτε η αλλαγή της υπηκοότητας του συζύγου κατά το γάμο δεν αλλάζει αυτόματα την υπηκοότητα της γυναίκας ούτε την καθιστά άπατρι ούτε την υποχρεώνει να πάρει την υπηκοότητα του συζύγου της.

2. Τα Κράτη μέλη παρέχουν στη γυναίκα δικαιώματα ίσα με εκείνα του άνδρα όσον αφορά την υπηκοότητα των παιδιών τους.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 10.

Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών ώστε να τους εξασφαλίσουν δικαιώματα ίσα με εκείνα των ανδρών όσον αφορά την εκπαίδευση και, ιδιαίτερα, για να εξασφαλίσουν, σε βάση ισότητας του άνδρα και της γυναίκας:

α) Τους ίδιους όρους επαγγελματικού προσανατολισμού, παρακολούθησής σπουδών και αποκτήσεως διπλωμάτων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλων των κατηγοριών, στις αγροτικές ζώνες όπως στις αστικές ζώνες. Η ισότητα αυτή θα πρέπει να εξασφαλιστεί στην προσχολική, γενική, τεχνική, επαγγελματική και ανώτερη τεχνική εκπαίδευση, καθώς και σε κάθε άλλο μέσο επαγγελματικής εκπαίδευσής.

β) Το δικαίωμα να παρακολουθούν τα ίδια προγράμματα, να έχουν ένα εκπαιδευτικό προσωπικό με προσόντα της ίδιας τάξεως, σχολικούς χώρους και εξοπλισμό της ίδιας ποιότητας.

γ) Την εξάλειψη κάθε στερεότυπης αντίληψης των ρόλων του άνδρα και της γυναίκας σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις μορφές

εκπαιδεύσεως ενθαρρύνοντας τη μικτή εκπαίδευση και άλλους τύπους εκπαίδευσής που θα βοηθήσουν την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού και, ιδιαίτερα, αναθεωρώντας τα σχολικά βιβλία και τα σχολικά προγράμματα και προσαρμόζοντας τις παιδαγωγικές μεθόδους.

δ) Τις ίδιες δυνατότητες όσον αφορά τη χορήγηση υποτροφιών και άλλων επιχορηγήσεων για τις σπουδές.

ε) Τις ίδιες δυνατότητες παρακολουθήσεως των προγραμμάτων διαρκούς εκπαίδευσής, συμπεριλαμβανομένων και των προγραμμάτων στοιχειώδους εκπαίδευσής για ενήλικους και λειτουργικής στοιχειώδους εκπαίδευσής, προς το σκοπό κυρίως να ελαττώσουν το ενωρίτερο κάθε απόσταση εκπαίδευσής που υπάρχει μεταξύ των ανδρών και των γυναικών.

στ) Τη μείωση των ποσοτών εγκαταλείψεως των σπουδών από τις γυναίκες και την οργάνωση προγραμμάτων για τα κορίτσια και τις γυναίκες που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο.

ζ) Τις ίδιες δυνατότητες να συμμετέχουν ενεργά στα σπορ και τη σωματική αγωγή.

η) Τη δυνατότητα να λαμβάνουν ειδικές πληροφορίες μορφωτικής φύσεως που τείνουν να εξασφαλίσουν την υγεία και την ευτυχία των οικογενειών, συμπεριλαμβανομένων σ' αυτές και της πληροφόρησής και συμβουλών σχετικών με τον οικογενειακό προγραμματισμό.

Άρθρο 11.

1. Τα Κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τη διάκριση κατά των γυναικών στον τομέα της απασχολήσεως ώστε να εξασφαλιστούν σε βάση ισότητας του άνδρα και της γυναίκας τα ίδια δικαιώματα και ιδιαίτερα:

α) Το δικαίωμα εργασίας σαν αναφαίρετο δικαίωμα όλων των ανθρωπίνων όντων.

β) Το δικαίωμα σε ίσες δυνατότητες απασχολήσεως, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των ίδιων κριτηρίων επιλογής στο θέμα της απασχολήσεως.

γ) Το δικαίωμα ελεύθερης εκλογής του επαγγέλματος ή της εργασίας, το δικαίωμα προαγωγής, σταθερότητας της εργασίας και το δικαίωμα όλων των παροχών και όρων εργασίας, το δικαίωμα επαγγελματικής εκπαίδευσής και επαγγελματικής τελειοποιήσεως και της διαρκούς εκπαίδευσής.

δ) Το δικαίωμα ίσης αμοιβής, συμπεριλαμβανομένης και της ίσης παροχής, με ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας και ίση μεταχείριση ως προς την εκτίμηση της ποιότητας της εργασίας.

ε) Το δικαίωμα κοινωνικής ασφαλίσεως, κυρίως το δικαίωμα παροχών συντάξεως, ανεργίας, ασθενείας, αναπηρίας και γήρατος ή για κάθε άλλη αιτία απώλειας της ικανότητας προς εργασία, καθώς και το δικαίωμα πληρωμένων αδειών.

στ) Το δικαίωμα για την προστασία της υγείας και την ασφάλεια των συνθηκών εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της διασφάλισής της λειτουργίας της αναπαραγωγής.

2. Για να προλάβουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών λόγω του γάμου τους ή της μητρότητας και για να εξασφαλίσουν το πραγματικό τους δικαίωμα προς εργασία, τα Κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να λάβουν κατάλληλα μέτρα που σκοπό έχουν:

α) Ν' απαγορεύουν, επί ποινή κυρώσεων, την απόλυση για λόγους εγκυμοσύνης, και τη διάκριση στις απολύσεις που βασίζονται στην οικογενειακή κατάσταση.

β) Να καθιερώνουν την παροχή πληρωμένων αδειών εγκυμοσύνης ή αδειών εγκυμοσύνης που δίδουν δικαίωμα σε παρόμοιες κοινωνικές παροχές, με την εγγύηση της διατήρησής της προηγούμενης εργασίας, των δικαιωμάτων αρχαιότητας και των κοινωνικών προνομίων.

γ) Να ενθαρρύνουν την παροχή των αναγκαίων κοινωνικών υπηρεσιών υποστήριξης για να επιτρέψουν στους γονείς να συνδυάσουν τις οικογενειακές υποχρεώσεις με τις επαγγελματικές

ευθύνες και τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή ευνοώντας ιδιαίτερα την εγκατάσταση και την ανάπτυξη δικτύου παιδικών σταθμών.

δ) Να εξασφαλίσουν ειδική προστασία στις εγκύους των οποίων η εργασία αποδεικνύεται ότι είναι βλαβερή.

3. Οι νόμοι που σκοπεύουν στην προστασία των γυναικών στους τομείς που αναφέρονται στο παρόν άρθρο θα επανεξετάζονται περιοδικά σε συνάρτηση με τις επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις και θα αναθεωρούνται, θα καταργούνται ή θα επεκτείνονται ανάλογα με τις ανάγκες.

Άρθρο 12.

1. Τα Κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών στον τομέα της υγειονομικής περιθάλψεως, ώστε να εξασφαλίσουν σ' αυτές, σε βάση ισότητας άνδρα και γυναίκας, τα μέσα ώστε να δικαιούνται ιατρικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων που αφορούν τον οικογενειακό προγραμματισμό.

2. Παρά τις διατάξεις της ανωτέρω παραγράφου 1, τα Κράτη μέλη θα παρέχουν στις γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, κατά τον τοκετό και μετά τον τοκετό, κατάλληλες υπηρεσίες και εν ανάγκη δωρεάν, καθώς και κατάλληλη διατροφή κατά την εγκυμοσύνη και το θηλασμό.

Άρθρο 13

Τα Κράτη μέλη θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών και σε άλλους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, αποσκοπώντας στο να διασφαλίσουν τα ίδια δικαιώματα με βάση την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών, ειδικότερα

α) Το δικαίωμα να λαμβάνουν οικογενειακά επιδόματα.

β) Το δικαίωμα να συνάπτουν τραπεζικά δάνεια και εγγράφουν υποθήκες καθώς και το δικαίωμά τους όσον αφορά τις λοιπές μορφές οικονομικής πιστώσεως.

γ) Το δικαίωμα να συμμετέχουν σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, στα σπορ και σε όλες τις εκφάνσεις της πολιτιστικής ζωής.

Άρθρο 14

1. Τα Κράτη μέλη θα λάβουν υπόψη τα ειδικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες των αγροτικών περιοχών και το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν στην οικονομική επιβίωση των οικογενειών τους κυρίως με την εργασία τους στους μη εγχρημάτους τομείς της οικονομίας, θα λάβουν σε όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Συμβάσεως που αφορούν τις γυναίκες των αγροτικών περιοχών.

2. Τα Κράτη μέλη θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών στις αγροτικές περιοχές αποσκοπώντας στο να διασφαλίσουν με βάση την αρχή της ισότητας ανδρών και γυναικών, την συμμετοχή τους στην αγροτική ανάπτυξη και την απόληψη οφέλους απ' αυτήν και ειδικότερα θα εξασφαλίσουν στις γυναίκες αυτές το δικαίωμα:

α) Να συμμετέχουν στην εκπόνηση και εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων σε όλα τα επίπεδα.

β) Να τύχουν της παροχής των μέσων που αφορούν την προστασία της υγείας και δή επαρκούς πληροφόρησης, συμβουλών και υπηρεσιών στον οικογενειακό προγραμματισμό.

γ) Να απολαμβάνουν τα άμεσα οφέλη που προκύπτουν από τα προγράμματα κοινωνικής ασφαλίσεως.

δ) Να λαμβάνουν κάθε μορφή εκπαίδευσής και μορφώσεως, επισήμου και ανεπίσημου, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης που αφορά τη λειτουργική στοιχειώδη παιδεία, καθώς, μεταξύ άλλων, και το όφελος που προκύπτει από τις υπηρεσίες που παρέχονται προς το κοινωνικό σύνολο με εκλαϊκευμένη μορφή, με σκοπό να αυξήσουν την τεχνική τους επάρκεια.

ε) Να οργανώνουν ομάδες αλληλοβοηθείας και συνεταιρισμούς με σκοπό να επιτύχουν ίσες ευκαιρίες στον οικονομικό τομέα τόσο

στην έμμοισθη όσο και την ανεξάρτητη απασχόληση.

ζ) Να συμμετέχουν σε όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες.

η) Να λαμβάνουν αγροτικές πιστώσεις και δάνεια, να τους παρέχονται διευκολύνσεις στον τομέα του μάρκετινγκ καθώς και η κατάλληλη τεχνολογία, να τυγχάνουν δε ίσες μεταχειρίσεως κατά τις αγροτικές μεταρρυθμίσεις και τα σχέδια αναδασμού της γης.

θ) Να απολαμβάνουν κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, ειδικότερα όσον αφορά τη στέγαση, την υγεία, την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και ύδατος, τις μεταφορές και συγκοινωνίες.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Άρθρο 15.

1. Τα Κράτη μέλη θα αναγνωρίζουν στις γυναίκες ισότητα με τους άνδρες ενώπιον του νόμου.

2. Τα Κράτη μέλη θα απονέμουν στις γυναίκες, σε ζητήματα αστικής φύσεως, ικανότητα προς δικαιοπραξία παρόμοια με εκείνη των ανδρών και ίσες ευκαιρίες για την άσκηση της ικανότητας αυτής.

Ειδικότερα, θα παρέχουν στις γυναίκες ίσα δικαιώματα κατά τη σύναψη συμβάσεων και τη διαχείριση περιουσίας και θα τις μεταχειρίζονται ισότιμα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ενώπιον των δικαστηρίων.

3. Τα Κράτη μέλη συμφωνούν ότι όλες οι σύμβασεις και όλα τα λοιπά ιδιωτικά όργανα κάθε είδους που έχουν νομική ισχύ και που σκοπούν τον περιορισμό της δικαιοπρακτικής ικανότητας των γυναικών θα θεωρούνται άκυρα.

4. Τα Κράτη μέλη θα αναγνωρίζουν στις γυναίκες τα αυτά δικαιώματα με τους άνδρες, σε σχέση με το νόμο που αναφέρεται στο δικαίωμα κινήσεως των προσώπων και στην ελευθερία εκλογής του τόπου της κατοικίας των.

Άρθρο 16.

1. Τα Κράτη μέλη θα λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών σε όλα τα ζητήματα που αφορούν τον γάμο και τις οικογενειακές σχέσεις και ειδικότερα θα διασφαλίζουν, με βάση την ισότητα ανδρών και γυναικών:

α) Το ίδιο δικαίωμα προς σύναψη γάμου.

β) Το ίδιο δικαίωμα να εκλέγουν ελεύθερα σύζυγο και να συνάπτουν γάμο μόνο με την ελεύθερη και πλήρη συναίνεσή τους.

γ) Τα ίδια δικαιώματα και καθήκοντα τόσο κατά τη διάρκεια του γάμου όσο και κατά τη λύση αυτού.

δ) Τα ίδια δικαιώματα και καθήκοντα των ως γονέων, ανεξάρτητα από τη συζυγική τους κατάσταση, σε θέματα που αφορούν τα παιδιά τους· σε όλες τις περιπτώσεις θα προέχουν τα συμφέροντα των παιδιών τους.

ε) Τα ίδια δικαιώματα να αποφασίζουν ελεύθερα και υπεύθυνα για τον αριθμό και τα χρονικά διαστήματα που θα φέρουν στον κόσμο τα παιδιά τους και το δικαίωμά τους για πληροφόρηση, μόρφωση και λήψη των μέσων που θα τις καταστήσουν ικανές να ασκήσουν αυτά τα δικαιώματα.

ζ) Τα ίδια δικαιώματα και καθήκοντα τα σχετικά με το δικαίωμα κηδεμονίας, επιτροπείας και υιοθεσίας ανηλίκων, ή με παρόμοιους θεσμούς όταν οι αρχές αυτές υπάρχουν στην εθνική νομοθεσία· σ' όλες τις περιπτώσεις θα πρυτανεύουν τα συμφέροντα των παιδιών.

η) Τα ίδια προσωπικά δικαιώματα που προσιδιάζουν σε συζύγους συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος εκλογής οικογενειακού ονόματος και επαγγέλματος και στους δύο συζύγους.

θ) Τα ίδια δικαιώματα αναφορικά με την κυριότητα, κτήση, διοίκηση, διαχείριση, επικαρπία και διάθεση περιουσίας που περιήλθε είτε χάριν δωρεάς είτε εξ επαχθούς αιτίας (αντί τιμήματος).

2. Η μνηστεία και ο γάμος ανηλίκου δεν θα έχουν νομική ισχύ, θα ληφθεί δε κάθε αναγκαία ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της νομοθετικής, για τον καθορισμό ελαχίστου ορίου ηλικίας προς σύναψη γάμου καθώς και για την υποχρεωτική καταχώριση των γάμων σε επίσημα μητρώα καταχωρίσεων.

Προβλήματα στη κοινωνική ασφάλιση της γυναίκας

► 8

των παιδιών; Είναι οι γυναίκες που παραπονούνται, και δίκαια, ότι «είχαν τόσα μεροκάματα στο ΙΚΑ και τα έχασαν». Και τέλος πόσες συμπιέζονται κατ'ανάγκη συνδυάζοντας και τα δύο, μητρότητα και δουλειά.

Η κοινωνική έρευνα είναι άγνωστη στον τόπο μας. Αλλά, και αναπάντητα, τα παραπάνω ερωτήματα επιβεβαιώνουν ότι το πρόβλημα και παραμένει άλυτο και είναι τραγικό σε κάθε περίπτωση.

Χρειάζεται μια ριζική, θαρραλέα αντιμετώπιση. Το πρόβλημα δεν αφορά παρά παρεπόμενα την κοινωνική ασφάλιση. Χρειάζονται καινούργιες ρυθμίσεις, καινούργιες έννοιες στην εργατική νομοθεσία που έχει παραμείνει στα νομικά πλαίσια της προστασίας της μητρότητας, σύμφωνα με τις συνθήκες που ίσχυαν πριν από μισό αιώνα, όταν η εργασία της γυναίκας ήταν εξαιρεση και «φύσει» προσωρινή, και αγνοεί όλη την κατοπινή ραγδαία εξέλιξη ως τα σήμερα, όπου η γυναίκα είναι, θέλει να είναι και είναι «εν δυνάμει» ενεργό άτομο στην οικονομική ζωή του τόπου.

Οι καθιερωμένες άδειες κυοφορίας λοχείας κλπ. και τα αντίστοιχα επιδόματα μητρότητας από την κοινωνική ασφάλιση, που και αυτά δεν καλύπτουν παρά μόνο τις εργαζόμενες σαν μισθωτές, αποτελούν ένα δειλό μόνο βήμα και αποδείχθηκαν ανεπαρκέστατα μέτρα για την πραγματική προστασία της μητρότητας που δεν τερματίζεται βέβαια με τη λοχεία.

Το σημερινό πρόβλημα είναι, με δεδομένη την εργασία της γυναίκας, πώς να μη αποσυνδεθεί η εργαζόμενη μητέρα από τη δουλειά της, την επαγγελματική της εξέλιξη και τη συνταξιοδοτική και γενικότερα ασφαλιστική της κάλυψη.

Το θέμα έχει αρχίσει να συνειδητοποιείται από τα αρμόδια κρατικά όργανα αλλ' η αντιμετώπιση και καθυστερεί και περιορίζεται στα μέτρα «πρόνοιας» για την εργαζόμενη μητέρα (παιδικό σταθμό κλπ.) – που είναι βέβαια σημαντικό αν ληφθούν κάποτε στην έκταση και ποιότητα που απαιτούνται για να καλύψουν τις αντίστοιχες ανάγκες – αλλ' ασφαλώς δεν λύουν το πρόβλημα στη βάση τους.

Χρειάζονται τολμηρά μέτρα για να υλοποιηθεί το «αξίωμα» θα λέγαμε, ώστε (όπως έχουμε γράψει σε προηγούμενο άρθρο) «η γυναίκα να μη χάνει τη

μητρότητα για χάρη της εργασίας ούτε την εργασία για χάρη της μητρότητας». Τα μέτρα αυτά είναι οι «γονικές» όπως ονομάστηκαν άδειες: πέρα από τις καθιερωμένες άδειες μητρότητας και επιδόματα μητρότητας – που πρέπει να γενικευθούν – κάθε εργαζόμενη μητέρα ή πατέρας θα έχουν δικαίωμα για μια άδεια, που θα καλύπτει την νηπιακή ηλικία του παιδιού (ένα έως δύο χρόνια), με αποδοχές μερικές ή δίχως αποδοχές, αλλά πάντως με **αναγνώριση του χρόνου αυτού σαν χρόνου κοινωνικής ασφάλισης**, για σύνταξη ή παροχές ασθενείας.

Οι γονικές αυτές άδειες αναφέρονται και στα προκατακτικά του Πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης που κατέθεσε η κυβέρνηση για έγκριση στη βουλή – και είναι βέβαια μια καλή αρχή έστω και σαν θεωρητική διακήρυξη. Αλλά όλα εξαρτώνται από το αν και το πώς θα εφαρμοστούν. Οι γυναικείες οργανώσεις πρέπει να μελετήσουν και να προτείνουν συγκεκριμένες ρυθμίσεις, μέσα στα πλαίσια των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών της χώρας, για την υλοποίηση αυτής της διακήρυξης.

Η εξασφάλιση της **συνέχειας** στην κοινωνική ασφάλιση της εργαζόμενης γυναίκας στις περιπτώσεις της μητρότητας, όπως παράλληλα η εξασφάλιση της ασφάλισής της για κάθε παρεχόμενη εξωοικιακή εργασία (στις περιπτώσεις «διαφυγής» από την ασφάλιση, που αναφέραμε πιο πάνω), αποτελούν τη **φυσική** λύση του προβλήματος της ανισότητας της γυναίκας στην κοινωνική ασφάλιση.

Ορισμένες σκέψεις γύρω από τη Δ.Σ. του ΟΗΕ

► 26

των γυναικείων προβλημάτων: ο πρώτος (της Διεθνούς Σύμβασης) οδηγεί φυσικά όχι «δια μιας» στη λύση τους, ο δεύτερος (της ΕΟΚ) στην επιδεινώσή τους.

Τρίτο: Διαπιστώνεται, ότι, παρά τις διεθνείς συμβάσεις και τα διάφορα έγγραφα για την ισότητα, οι γυναίκες εξακολουθούν ν' αποτελούν αντικείμενο σημαντικών διακρίσεων. Γι' αυτό προτείνεται στα κράτη μέλη να πάρουν μέτρα κατάλληλα, εκτός των νομοθετικών, όπως κυρώσεις, δικαστική προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, να ενεργούν κατά τρόπο ώστε οι δημόσιες αρχές και οι δημόσιοι οργανισμοί, πρό-

σωπα, οργανώσεις ή επιχειρήσεις, να συμμορφώνονται στους κανόνες ισότητας.

Αυτή η επισήμανση έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας, γιατί έχει στην πράξη αποδειχτεί ότι δεν αρκεί να υπάρχουν οι νόμοι «στα χαρτιά» αλλά η πολιτεία πρέπει να θέλει και να μπορεί μέσω των κατάλληλων μηχανισμών να τους επιβάλλει. Κι εδώ υπάρχουν σοβαρότατα κενά.

Έτσι, δεν μας βρίσκει καθόλου σύμφωνους η γνώμη που διατυπώθηκε στη Βουλή από ορισμένους μιλητές ότι η Δ.Σ. είναι ξεπερασμένη για τα ελληνικά δεδομένα, κι ότι η κύρωσή της απλά αποτελεί την ελληνική συμβολή στην «απελευθέρωση της γυναίκας στον διεθνή χώρο».

Φυσικά, πολλές διατάξεις της Δ.Σ. είναι κατοχυρωμένες απ' το ελληνικό Δίκαιο όπως η παροχή πολιτικών δικαιωμάτων στη γυναίκα, η εγγραφή στο Σύνταγμα της αρχής της ισότητας κ.ά. Αλλά, ούτε όλα όσα αναφέρει η Δ.Σ. είναι νομικά διευθετημένα (π.χ. συνταξιοδότηση, ασφάλιση, οικογενειακά επιδόματα, κατοχύρωση δικαιωμάτων αγρότισσας κ.ά.), ούτε εξασφαλισμένη είναι η εφαρμογή των νόμων που υπάρχουν. Η ανεπαρκής προστασία της μητρότητας, οι απολύσεις εγκύων, η προσβλητική συμπεριφορά των εργοδοτών, η μη εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής είναι γεγονότα που – χωρίς φυσικά να αποκλείουμε να συμβαίνουν «στα αφρικανικά ή ασιατικά κράτη που βρίσκονται σε χαμηλότερο πολιτιστικό επίπεδο» – συμβαίνουν εδώ, στη χώρα μας.

Συμπερασματικά: Η Δ.Σ. του ΟΗΕ κατοχυρώθηκε. Είναι μια νίκη του γυναικείου κινήματος, αν σκεφθούμε ότι οι γυναικείες οργανώσεις έδωσαν μάχη πριν τρία χρόνια για να υπογράψει τη Δ.Σ. η τότε ελληνική κυβέρνηση στην Κοπεγχάγη (στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για τον απολογισμό της α' πενταετίας από την 10ετία της Γυναίκας – Σεπτέμβρη 1980) πράγμα που δεν είχε γίνει κατορθωτό. Έχουμε, λοιπόν, μια νίκη σήμερα. Ηθική κατ' αρχήν. Που για να ολοκληρωθεί χρειάζεται και πολλή δουλειά και πολλά κονδύλια από τον προϋπολογισμό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. βλ. Εισαγωγή της παρούσας Σύμβασης
2. άρθρο 1. της Σύμβασης
3. άρθρο 4. της Σύμβασης
4. σημείο 3. του Προγράμματος 82-85
5. σημείο 4. του Προγράμματος 82-85
6. σημείο 8. του Προγράμματος 82-85

Ανεργία και γυναίκες

► 22

γέλυμα (καθηγητές, διοικητικοί και οικονομικοί υπάλληλοι, γεωπόνοι, δικηγόροι, μελετητές-τεχνικοί κλπ.), βρίσκεται στη βάση της αύξησης του «πανεπιστημιακού» ή του «λυκειακού» προλεταριάτου. Αντίθετα ορισμένες ειδικότητες όπως μηχανοτεχνίτες, μηχανικοί γεωργικών μηχανημάτων και αυτοκινήτων, ή ηλεκτροτεχνίτες κλπ. και δουλειά εξασφαλίζουν εύκολα και ικανοποιητικό εισόδημα. Όμως, η μέση τεχνική εκπαίδευση, που παράγει ακριβώς τέτοιες κατηγορίες βρίσκεται σε εμβρυακή ακόμη κατάσταση.

Όλες αυτές οι αιτίες ισχύουν κυρίως για τις γυναίκες. Πραγματικά, οι γυναίκες κυρίως προσβλέπουν στο δημόσιο τομέα, όπου υπάρχει καταρχήν ισότητα ευκαιριών στις προσλήψεις, ως πηγή προσφοράς εργασίας, γι' αυτό επανδρώνουν σε μεγάλο ποσοστό τις λεγόμενες μαζικές σχολές, ενώ η μέση τεχνική εκπαίδευση αφορά σχεδόν αποκλειστικά παραδοσιακά ανδρικά επαγγέλματα.

Το πρόβλημα του επαγγελματικού προσανατολισμού του γυναικείου εργατικού δυναμικού, απόλυτα συναφούς με την γυναικεία ανεργία, αποκτά ιδιαίτερα επείγουσα διάσταση, αν λάβουμε υπόψη ότι αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των νέων γυναικών που εντάσσονται στην αγορά της εργασίας, ενώ οι διακρίσεις σε βάρος της γυναικείας εργασίας εξακολουθούν να υφίστανται στον ιδιωτικό ιδίως τομέα.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η γυναικεία απασχόληση εμφανίζεται εξίσου προβληματική για την επιστήμονα ή για τη μη επιστήμονα. Ίσως μάλιστα για την επιστήμονα που κατέχει μια εξειδικευμένη γνώση σχεδόν απαγορευτική για την επαγγελματική κινητικότητα, τα πράγματα να είναι πολύ δυσκολότερα. Στοιχεία για την ανεργία των επιστημόνων γυναικών δεν υπάρχουν. Εκτός βέβαια από την γενική διαπίστωση για τις ιδιαίτερες δυσκολίες των πτυχιούχων και των δύο φύλων να βρουν δουλειά στην ειδικότητά τους, που κατά τα φαινόμενα θα ισχύει περισσότερο, όπως συνήθως, για τις γυναίκες. Πληροφορίες όμως υπάρχουν άφθονες. Για αρχιτεκτόνισσες και δικηγόρινες που δουλεύουν σαν υπάλληλοι γραφείου ή και σαν απλές τηλεφωνήτριες, όταν είναι τυχερές να βρουν έστω και μια τέτοια θέση εργασίας. Για τις άνεργες καθηγήτριες που γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι παραδίδοντας μαθήματα. Η γρά-

φουσα έμαθε πρόσφατα περίπτωση αριστούχου οικονομολόγου με μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό, που για πολλούς μήνες δούλεψε σαν κεντήστρα(!) και τώρα βρήκε δουλειά γραμματέως εξαιτίας κυρίως της γλωσσομάθειάς της.

Θα ήταν εξαιρετικά διδακτικό για της μεγαλύτερης ηλικίας επιστήμονες γυναίκες, που κάπου έχουν κατορθώσει να βολευτούν, σε παλαιότερες εποχές, να κάνουν μια βόλτα έξω από τα υπουργεία και τους Δημοσίους Οργανισμούς, όταν προκηρύσσουν διαγωνισμούς για νέες προσλήψεις και να δουν τις νεώτερες συναδέλφους τους να συνωθούνται, σε εμφανή σημαντικότερο αριθμό από τους άνδρες, μπροστά στα γραφεία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής. Πολλές μάλιστα αποκρύπτουν ότι είναι πτυχιούχοι επιδιώκοντας μια θέση δακτυλογράφου, γραμματέως, τηλεφωνήτριας, μεταφράστριας, στον πολυπόθητο και σταθερό δημόσιο τομέα.

Ίσως θα ήταν ο πιο άμεσος τρόπος να οξυνθεί η ευαισθησία μας, για να κάνουμε κι εμείς επιτέλους κάτι γι' αυτούς τους νέους ανθρώπους που επιζητούν μια θέση στην παραγωγή και ταυτόχρονα την ανεξαρτησία και την αξιοπρέπεια του εργαζόμενου στην προσωπική και την κοινωνική τους ζωή.

Το πρόβλημα της γυναικείας απασχόλησης είναι πρόβλημα για μελέτη, διεκδίκηση και λύση. Και το γυναικείο κίνημα οφείλει να το βάλει αυτή τη στιγμή σε πρώτη προτεραιότητα. Η κυβέρνηση έχει εξαγγείλλει τη δημιουργία δεκάδων χιλιάδων νέων θέσεων εργασίας. Σ' αυτές πρέπει να γίνει κάποια κατανομή ανάλογα και με το φύλο. Όπως πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες για αξιοποίηση του Κοινωνικού Ταμείου της ΕΟΚ που από το 1984 πρόκειται να αφιερώσει το 75% των πόρων για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και που χρηματοδοτεί ειδικά προγράμματα για την απασχόληση των γυναικών, δυνατότητες τις οποίες ελάχιστα έχει αξιοποιήσει η Ελλάδα.

Ταυτόχρονα όμως με την οποιαδήποτε διεκδίκηση απαιτείται συγκεκριμένη διαμόρφωση προτάσεων. Οι γυναικείες οργανώσεις - και ίσως περισσότερο ο ΣΕΕ που διαθέτει κατάλληλο δυναμικό, οφείλουν να συλλέξουν τα στοιχεία και τις πληροφορίες για να στοιχειοθετήσουν τις προτάσεις τους εξοπλιζοντάς τες έτσι με μεγαλύτερο κύρος και πειθώ.